

JAVNI BILJEŽNICI I POSTUPAK OVRHE

Jadranka Borčić, dipl. iur. *

UDK347.961:347.952

Pregledni znanstveni rad

Primljeno: listopad 2009.

Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona 2005. godine, člankom 102. uređeno je sudjelovanje javnih bilježnika u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, čime su javni bilježnici, pored nadležnosti u ostavinskom postupku, dobili još jednu značajnu nadležnost, prvenstveno s ciljem rasterećenja sudova ali i povećanja ekonomičnosti i efikasnosti ovih postupaka.

U ovom se radu razmatra položaj i uloga javnog bilježnika u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, posebno odnos javni bilježnik - sud, daje se praktični prikaz samog postupka ovrhe kroz obradu mjesne nadležnosti javnog bilježnika, sadržaja prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave i rješenja o ovrsci na temelju vjerodostojne isprave, stranaka u postupku (uz poseban osvrt na inozemnu podružnicu i pravnu osobu u stečaju), stvarne i mjesne nadležnosti sudova, vjerodostojne isprave (posebna je pažnja posvećena mjenici kao vjerodostojnoj ispravi), tražbine, troškova postupka, predmeta i sredstava ovrhe, utvrđivanja pravomoćnosti i izdavanje potvrde pravomoćnosti i ovršnosti te obustavu postupka.

Posebna je pažnja posvećena sveprisutnom problemu ne samo javnih bilježnika već i sudova, problemu dostave pismena i to komparacijom odredba o dostavi sadržanih u Ovršnom zakonu i Zakonu o parničnom postupku, obrazlaganjem mogućih "faza dostave", prikazom problema iz prakse.

Uz veći dio navedenih tema, prikazana je i raspoloživa sudska praksa, ukazano je na probleme a za neke se pokušalo ponuditi rješenje.

Vjerujemo da će, u postupku usvajanja novog Ovršnog zakona biti prepoznati problemi koji su nakon Novele iz 2008. godine ostali neriješeni te da će javni bilježnici u okviru ovog postupka dobiti još neke ovlasti kojima bi se još više rasteretili sudovi, kao npr. mogućnost odlučivanja o naknadnim troškovima postupka, mogućnosti utvrđivanja obustave postupka po prijedlogu ovrhovoditelja i sl.

Ključne riječi: javni bilježnici, ovrha na temelju vjerodostojne isprave, dostava pismena.

---

* Jadranka Borčić, dipl. iur., javni bilježnik, Trg Republike Hrvatske 1, Rijeka

I. UVOD

Člankom 1. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 57/1996., 29/1999., 42/2002. - Odluka Ustavnog suda RH, 173/2003., 194/2003. - ispr., 151/2004., 88/2005. i 67/2008.) (u daljnjem tekstu: OZ) definiran je sadržaj OZ-a kao zakona kojim se uređuje postupak po kojemu sudovi i javni bilježnici provode prisilno ostvarenje tražbina na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava (ovršni postupak) te postupak po kojem sudovi i javni bilježnici provode osiguranje tražbina (postupak osiguranja). Iako je sudjelovanje javnih bilježnika u ovrsi uvedeno i određeno čl. 102. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (Narodne novine br. 88/2005.), OZ je još od njegovog donošenja, kao i sudska i javnobilježnička praksa koja nastaje njegovom primjenom te pravna doktrina koja ga proučava, od velike važnosti za javno bilježništvo. Taj je Zakon stalni predmet interesa, edukacije i promišljanja javnih bilježnika, što se može pratiti u radu i publikacijama tijela Hrvatske javnobilježničke komore (u daljnjem tekstu HJK), naročito Upravnog odbora, Povjerenstva za stalno stručno usavršavanje, a u posljednje vrijeme i Hrvatske javnobilježničke akademije.

Potrebno je napomenuti da javni bilježnici, putem Povjerenstva za međunarodnu suradnju HJK-a, imaju mogućnost upoznati se s komparativno-pravnim pitanjima značajnijim za ovu materiju. U smislu upoznavanja s pravnom stečevinom EU-a naročito je važno da HJK već nekoliko godina ima status promatrača u Vijeću notarijata Europske unije (CNUE).

Javni bilježnici su u svojoj praksi uočili nelogičnosti i nedorečenosti u odredbama Ovršnog zakona koje se odnose na ovrhu na temelju vjerodostojne isprave (tzv. javnobilježničku ovrhu) sadržanih u člancima 252. a) - 252.l) OZ-a. Uočene probleme se, do Novele Ovršnog zakona iz 2008. godine, pokušalo prevladati u okviru HJK-a zauzimanjem jedinstvenih stavova u vezi s postupanjem javnih bilježnika, a posebno su se, između ostalih, postavljala sljedeća pitanja:

1. Koliko otpravaka rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave s potvrdom pravomoćnosti i ovršnosti treba uručiti ovrhovoditelju (da li samo jedan, radi suzbijanja mogućih zloupotreba, ili onoliko koliko ovrhovoditelj traži)?
2. Hoće li potvrdu pravomoćnosti i ovršnosti, kada je spis jednom dostavljen sudu, izdati javni bilježnik ili sud (prilagođavali smo se praksi pojedinih sudova)?
3. Treba li sud nakon što je donio odluku o prigovoru, posebno kad je prigovor odbačen, spis vratiti javnom bilježniku ili ga zadržati u svojoj arhivi?

4. Kako obustaviti postupak u slučaju neaktivnosti ovrhovoditelja?
5. Zašto javni bilježnik, koji može donijeti rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave na nekretnini ili općenito na imovini ovršenika, nije nadležan donijeti i rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave na motornom vozilu i sl.?

Neke od ovih dilema razriješene su odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ovršnom postupku koji je stupio na snagu 17. lipnja 2008. godine a objavljen je u Narodnim novinama br. 67/2008. i to prvenstveno odredbama koje se tiču postupanja u povodu prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave (čl. 252.d), postupanja s predmetom (spisom) koji je u povodu prigovora upućen sudu (čl. 252.e), rješenja koje javni bilježnik izdaje s potvrdom pravomoćnosti i ovršnosti (252.f) i nadležnog suda za obavljanje određenih radnji u vezi s javnobilježničkom ovrhom (čl. 252.h, 252.j.), a postalo je jasno i to da javni bilježnik može donijeti rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave i kada se ovrha traži na motornom vozilu.

Pri obradi ove teme nije moguće ne osvrnuti se i na odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku od 2. srpnja 2008. godine (Narodne novine br. 84/2008.) kojima je bitno izmijenjen sustav dostave fizičkim osobama koje ne obavljaju registriranu djelatnost te onima koje obavljaju registriranu djelatnost kad im se obavlja dostava koja nije u vezi s tom djelatnošću (nov. 141. - 144. ZPP-a), a koje se primjenjuju i na dostavu u "javnobilježničkoj ovrsi".

Međutim, neka pitanja ostala su i dalje otvorena, a praksa nekih sudova, posebno u kontekstu primjene odredaba o dostavi (koje su dijelom sadržane u Ovršnom zakonu a dijelom u Zakonu o parničnom postupku) otvorila je nove dileme, o čemu će biti riječi u nastavku.

Kako istu normu i isti pravni odnos više ljudi može doživjeti i protumačiti na različite načine, svakako je potrebno naglasiti da su u radu izneseni osobni stavovi autorice koja ne očekuje da svi oni koji rad pročitaju s mišljenjem autorice budu suglasni. Ako ovaj rad potakne i druge na razmišljanje, na obrazlaganje drugačijih stavova i predlaganje konkretnih rješenja, onda je u cijelosti ispunio svoju svrhu.

"Misao vodilja" ovoga rada je osobno uvjerenje autorice, da bi ovršni postupak trebao omogućiti vjerovniku (ovrhovoditelju) da što brže i efikasnije namiri svoju tražbinu i da bi trebalo smoci snage prekinuti svako pogodovanje ovršeniku - i javnobilježničko i sudsko.

II. POLOŽAJ JAVNOG BILJEŽNIKA KAO SUDIONIKA U POSTUPKU OVRHE NA TEMELJU VJERODOSTOJNE ISPRAVE

Psiholozi kažu: “Ako je isti događaj promatralo ili u njemu aktivno sudjevalo pet osoba, to će rezultirati s pet potpuno različitih opisa istog događaja koji su te osobe subjektivno doživjele na drugačiji način od drugih”.

Ovo se može preslikati i na postupak javnobilježničke ovrhe. Naime, razni sudionici u postupku na različite načine taj postupak doživljavaju i proživljavaju.

Ovrhovoditeljima, i nakon izmjena odredaba i OZ-a i ZPP-a, uvijek je sve presporo što je razumljivo jer čekaju naplatu svoje tražbine, očekuju da im se njihov novac što prije vrati.

Ovršenici je sve nepošteno, okrutno, neljudski i na kraju skupo, a da pritom zanemaruju činjenicu da nisu podmirili svoj dug.

U kontekstu ovog postupka javni bilježnici ponekad smatraju da je sucima lakše, a suci pak misle da javni bilježnici samo “udaraju štambilje” i zarađuju.

Bez banaliziranja ovog “odnosa” bitna razlika ipak postoji i u načinu ophođenja stranaka prema sudu odnosno prema javnom bilježniku te u težini posljedica koje snose sudac odnosno, za i najmanju pogrešku, javni bilježnik.

Nadalje, sudovi su tvorci sudske prakse. Sudska praksa svih sudova nije ista. Javni bilježnici nastoje pratiti sudsku praksu i svoj rad, dakle javnobilježničku praksu uskladiti sa sudskom praksom koja im je dostupna. Ovdje svakako treba voditi računa o tome da je u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave koji provodi javni bilježnik najprije nastajala javnobilježnička a tek potom sudska praksa. Javni bilježnici su u ovom postupku počeli od nule i nisu mogli potražiti uporište za svoj rad u praksi sudova jer nje u ovom dijelu (u dijelu koji se odnosi na postupanje javnih bilježnika) nije bilo niti moglo biti. Sudovi u pravilu ne prate javnobilježničku praksu a naravno, to nisu ni dužni činiti. Usklađenje prakse svakako bi bilo korisno, jer u ovom postupku javni bilježnik i sud nisu “suprostavljene strane”. Javni bilježnik nije stranka u postupku već je *sui generis* prvostupanjsko tijelo. Usklađenje prakse javnih bilježnika s praksom suda bilo je puno jednostavnije ranije, kada je u vezi javnobilježničkih predmeta, bio nadležan sud prema sjedištu javnog bilježnika, jer je tada javni bilježnik svoje postupanje mogao prilagoditi stavovima “svog suda”. Tim više je bitno pokušati iznaći način da se sudska praksa, posebno općinskih odnosno županijskih sudova koji su brojniji i čija je praksa raznolikija u odnosu na

trgovačke sudove, uskladi. Naime, trgovački sudovi su “pod kapom” Visokoga trgovačkoga suda svoju praksu u ovoj materiji najvećim dijelom uskladili.

I nadalje, svaka odluka suda za javnog bilježnika može imati neželjene posljedice i odgovornost za naknadu štete stranci s obzirom na to da za “pogreške” u radu javnih bilježnika ne jamči država, dok za štetu nanесenu stranci radom suca država odgovara.

Primjera radi, sudac nikada neće reći stranci: “Možete se namiriti od države za štetu koja vam je nastala radom kolege suca”, ali će zato reći: “Zatražite naknadu od javnog bilježnika, on plaća osiguranje od odgovornosti”, ne razmišljajući o tome kakve neugodnosti javni bilježnik može imati sa strankom i kako se to može odraziti na njegovu službu i ugled iako se u konačnici pokaže da u konkretnom slučaju i nije odgovoran za nastalu štetu.

Javni bilježnik nema načina “obraniti se” od nekih, u najmanju ruku čudnih, u praksi doživljenih situacija i viđenih odluka sudova kao što su npr.: “Odbija se zahtjev za objavu rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave na oglasnoj ploči suda jer za to nisu ispunjene pretpostavke” ili izjave suca (u praksi doživljeno): “Kolega, vratit ću Vam spis koji ste mi kao općinskom sudu dostavili u povodu prijedloga ovršenika za odgodu ovrhe jer predmet u kojem su stranke pravne osobe ne možete dostaviti općinskom sudu.” (Ovrha je bila određena “općenito na imovini ovršenika”).

U ovakvim i sličnim slučajevima iz prakse, reakcija stranke najčešće je napad na javnog bilježnika. Stranka ni javni bilježnik protiv ovakve odluke ne mogu uložiti nikakav pravni lijek i koliko god da je javni bilježnik bio u pravu nema izlaza iz date situacije.

Ovo nas dovodi do prijedloga da se razmisli o unošenju odredbe u OZ kojom bi se predvidjela mogućnost neke vrste pravnog lijeka koji bi u vezi s rukovođenjem postupkom uložio javni bilježnik, a o kojem bi odlučivao viši sud u hitnom postupku.

III. POSTUPAK OVRHE NA TEMELJU VJERODOSTOJNE ISPRAVE

A) Kome se podnosi prijedlog?

Postupak javnobilježničke ovrhe pokreće se podnošenjem prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, i to javnom bilježniku po izboru ovrhovoditelja (čl. 252.b OZ-a). Ova odredba nije izmijenjena.

U zajedničkom radu autorice ovog članka i kolegice Rankice Benc, javne bilježnice iz Varaždina pod nazivom "Novo uređenje javnobilježničke ovrhe - Novela 2008" objavljenom u materijalima sa savjetovanja u organizaciji Narodnih novina d.d. pod nazivom "Ovrha i stečaj - šesta novela Ovršnog zakona i aktualnosti stečajnog prava" od 8. rujna 2008. godine (u daljnjem tekstu: "Zajednički rad") izražen je sljedeći stav:

"Moguće je da će izmjene odredaba o mjesnoj nadležnosti sudova i odredbe o dostavi putem oglasne ploče općinskog suda mjesno nadležnog po sjedištu ovršenika koji je pravna osoba ili obavlja registriranu djelatnost odnosno po prebivalištu ovršenika fizičke osobe, neizravno dovesti do toga da će ovrhovoditelji, kako bi ubrzali i ove faze postupka, prijedloge podnositi javnim bilježnicima sa sjedištima na području sudova mjesno nadležnih prema sjedištu ovršenika. Naime, javni bilježnik u sjedištu suda spise dostavlja sudu neposredno, isto kao i rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave koja treba objaviti na oglasnoj ploči tog suda, dok ostalim sudovima spise i rješenja dostavlja poštom. Sud, rješenja skinuta s oglasne ploče, također dostavlja javnom bilježniku izvan svog sjedišta, poštom, na što se gubi puno, za vjerovnika koji čeka svoj novac, dragocjenog vremena."

Praksa je pokazala da se to nije ostvarilo, a postupanje javnih bilježnika postalo je kompliciranije, jer se spisi, u zakonom određenim slučajevima dostavljaju, ne više sudu prema sjedištu javnog bilježnika, nego sudovima diljem Republike Hrvatske a njihovo je postupanje različito, o čemu je već nešto rečeno, a bit će riječi i u nastavku.

U javnobilježničkim krugovima postoje različita razmišljanja o tome treba li ova odredba ostati neizmijenjena ili ju treba mijenjati i kako, a sve zbog bitno nesrazmjernog broja ovršnih predmeta po javnom bilježniku.

Jedni smatraju da bi odredba trebala ostati neizmijenjena jer se praksa već ustalila i ovrhovoditelji su prihvatili pravila postupanja.

Drugi smatraju da odredbe svakako treba izmijeniti, i to tako da se prijedlog podnosi bilo kojem javnom bilježniku sa sjedištem na području sudova mjesno nadležnih prema sjedištu ovršenika.

Treći pak smatraju da bi se trebao iznaći način da se predmeti raspoređuju javnim bilježnicima po nekom ključu kao što se raspoređuju i ostavinski predmeti tako da svi javni bilježnici budu zaduženi za podjednak broj predmeta, te se predlaže da raspodjelu provodi sud.

Smatramo da nikako u obzir ne dolazi raspodjela predmeta putem suda jer bi to bilo protivno svrsi uvođenja "javnobilježničke ovrhe", a to je rasterećenje

sudova. Naime, sud koji bi raspoređivao predmete javnim bilježnicima, predmet bi upisivao u upisnike, imenike, ispisivao rješenja o povjeravanju spisa i sl. a za to bi vrijeme onda i sam mogao “odraditi” i izdavanje rješenja i dostavu te sve ostale radnje u postupku.

Može se razmisliti o tome bi li Hrvatska javnobilježnička komora možda u nekom budućem razdoblju bila sposobna na sebe, naravno uz zakonom točno definiran način postupanja, preuzeti raspodjelu predmeta.

Ni eventualno određivanje nadležnosti tako da bi ovrhovoditelj prijedlog podnosio bilo kojem javnom bilježniku sa sjedištem na području sudova mjesno nadležnih prema sjedištu ovršenika, ne jamči ravnomjernu raspodjelu predmeta unutar područja nadležnosti suda, a otvaraju se drugi problemi kao npr.: Kako će postupiti javni bilježnik koji je prijedlog zaprimio a nije nadležan? Hoće li predmet proslijediti nadležnom bilježniku po svom nahodaženju? Hoće li predmet vratiti ovrhovoditelju uz uputu o tome koji su sve javni bilježnici nadležni? Što ako predmet riješi? Uz kakvu će nagradu odrađivati taj posao s obzirom na to da zaprimljeni predmet mora upisati u svoje upisnike i sl. i da mu nastaju konkretni troškovi?

Čini se da je zakonodavac već spomenutim odredbama o mjesnoj nadležnosti sudova pa čak i odredbom čl. 252.d) st. 4.) kojom je javnom bilježniku određen rok od 30 dana računajući od dana zaprimanja prijedloga za postupanje po prijedlogu, odnosno za donošenje rješenja ako ocijeni da je prijedlog dopušten i osnovan, odnosno dostavu spisa sudu ako ocijeni da prijedlog nije dopušten, uredan ili osnovan na neki način pokušao “decentralizirati” javnobilježničku ovrhu, a rješenje konkretnog problema očito je ostavljeno za neke buduće izmjene OZ-a.

B) Sadržaj prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave

O sadržaju prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, točnije o njegovoj točnosti i potpunosti u mnogome ovisi kako će se i hoće li se uopće ostvariti svrha postupka koji se njime pokreće.

Naime, člankom 37. OZ-a, propisan je sadržaj rješenja o ovrsi uz propisivanje mogućnosti izdavanja rješenja “otiskivanjem štambiljem na prijedlogu za ovrhu”.

U javnobilježničkoj se praksi (kao i u ranijoj sudskoj praksi) rješenja izdaju upravo otiskivanjem štambiljem na prijedlogu za ovrhu, a oblik i sadržaj obrasca

(obrazac 25 a) propisan je Javnobilježničkim poslovníkom (Narodne novine br. 38/1994., 82/1994., 37/1996. i 151/2005.). Ako je prijedlog dopušten i osnovan te sastavljen sukladno odredbi članka 35. OZ-a, rješenje se otiskuje na prijedlogu. Računalni ispis sadržaja štambilja doprinosi boljoj čitljivosti rješenja.

Oblik i sadržaj štambilja odnosno rješenja o ovrši na temelju vjerodostojne isprave prema navedenom obrascu je sljedeći (napominje se da nisu prikazane propisane dimenzije):

Posl. br.: Ovrv- _____
<p>Javni bilježnik _____   (Ime i prezime, sjedište, adresa)</p> <p>donio je sljedeće</p> <p style="text-align: center;">R J E Š E N J E O O V R S I NA TEMELJU VJERODOSTOJNE ISPRAVE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nalaže se ovršeniku da u roku od _____ dana od dana dostave rješenja, namiri tražbinu zajedno s odmjerenim troškovima. 2. Određuje se ovrha radi prisilne naplate tražbina. 3. Troškovi postupka određuju se u iznosu od _____ kuna. 4. Protiv ovog rješenja ovršenik može izjaviti prigovor u roku od _____ dana od dana primitka opravka rješenja. Prigovor se podnosi javnom bilježniku koji je rješenje _____ donio, u _____ primjerka, a o istom odlučuje _____. <p style="text-align: center;">(navesti točan naziv suda)</p> <p>U _____, dana _____</p> <p style="text-align: right;">Javni bilježnik</p>

U časopisu Informator broj 5490 od 18. listopada 2006. godine objavljen je članak Ivice Omazića, suca Trgovačkoga suda u Sisku pod nazivom

“(Ne)provedivost javnobilježničkih rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave” u kojem autor drži da sadržaj propisanog obrasca ne odgovara sadržaju rješenja o ovrsi propisanog čl. 37. OZ-a te da zbog toga takva rješenja nisu provediva. Problem vidi u tome što u rješenju ne postoji poveznica s prijedlogom, odnosno ne stoji da se određuje “predložena ovrha” ili “da se nalaže ovršeniku da namiri tražbinu iz prijedloga” i sl. Međutim i sam autor je svjestan toga da je obrazac propisan Javnobilježničkim poslovníkom (koji donosi ministar) te da su ga javni bilježnici dužni primjenjivati i ujedno predlaže da se što prije ispravi sadržaj štambila (obrasca) i otkloni nedostatke kako bi rješenja o ovrsi bila razumljiva i provediva.

Praksa je, u ove tri godine od kako je zaživjela tzv. “javnobilježnička ovrha” pokazala da nije bilo problema u vezi s provođenjem pravomoćnih i ovršnih rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave zbog nepodobnog sadržaja obrasca. Međutim primjedba suca Ivice Omazića je akceptirana i o njoj će se, vjerujemo, u okviru HJK-a voditi računa prilikom predlaganja izmjena Javnobilježničkog poslovníka.

Činjenica (čl. 252.d OZ-a) da javni bilježnik, ako ocijeni da prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave nije dopušten, uredan (članak 35. stavak 3.) ili osnovan, mora proslijediti predmet nadležnom sudu (čl. 252.j) radi donošenja odluke, pokazuje da svaka pogreška u sastavu prijedloga drastično utječe na daljnji tijek postupka.

Mjera u kojoj prijedlog mora biti točan i detaljan određena je mogućnošću provedbe ovrhe na temelju rješenja koje će obuhvatiti sadržaj toga prijedloga.

U prilog tome govori i rješidba Trgovačkoga suda u Zagrebu Ovr-98-08 od 8. svibnja 2009. godine potvrđena odlukom VTS RH Pž-4182/08 od 22. srpnja 2008. godine iz čijeg obrazloženja izdvajamo:

“Ako prijedlog za ovrhu nema sadržaj propisan čl. 35. st. 1. OZ-a, sud će ga odbaciti, ne pozivajući predlagatelja da ga ispravi ili dopuni. Mogućnost iz čl. 252.c st. 2. OZ-a da ovrhovoditelj u prijedlogu za ovrhu može predložiti da se ovrha radi naplate određene tražbine odredi na imovini ovršenika, bez navođenja sredstva i predmeta ovrhe, predstavlja izuzetak koji je dopušten kad javni bilježnici odlučuju o prijedlogu za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave.”¹

¹ <http://www.tszg.hr/cro/TSZG/Sudska-praksa/Ovrha/Ovr-98-08-od-08.-svibnja-2008.g.-potvrdeno-odlukom-VTS-RH-Pz-4182-08-3-od-22.-srpnja-2008.g>

Rješenjem o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave javni bilježnik:

1. nalaže ovršeniku da u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana, od dana dostave rješenja, namiri tražbinu zajedno s odmjerenim troškovima, i
2. određuje ovrhu radi prisilne naplate tih tražbina.

Praksa pokazuje niz slučajeva kada je rješenje postalo pravomoćno i ovršno, a provedba ovrhe je otežana zbog "banalne" pogreške u pisanju. Na primjer, u broju žiro-računa, bilo ovrhovoditelja bilo ovršenika, upisana je pogrešna znamenka ili je ovrhovoditelj zabunom umjesto glavnog računa ovršenika označio sporedni, naznaka stranke - pravne osobe je pogrešna (npr. upisano je ABC TRGOVINA d.o.o., a trebalo je upisati ABC - TRGOVINA d.o.o.) i sl.

Posebno treba voditi računa i o formulaciji određene vrste zahtjeva. Npr. nikako ne treba smetnuti s uma izmijenjenu odredbu članka 149. OZ-a koja se odnosi na ograničenja ovrhe, pa se predlaže prilikom predlaganja ovrhe na plaći (ili mirovini i drugom stalnom novčanom primanju) istu predložiti npr. kako slijedi:

"Određuje se ovrha na plaći ovršenika i to pljenidbom i prijenosom iznosa koji preostaje kad se od ukupnog iznosa plaće ovršenika oduzme iznos koji odgovara iznosu 2/3 prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj (prema podacima Državnog zavoda za statistiku, važećim u vrijeme provođenja ovrhe), a ako ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj, pljenidbom i prijenosom 1/3 njegove plaće..."

Javni bilježnik ne donosi rješenje o ispravku rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave. Prijedlog ovrhovoditelja da ispravi rješenje koje je donio javni bilježnik nije dopušten.

Ovo potvrđuje i Rješenje VTS RH, posl. broj Pž-350/08 od 7. veljače 2008. godine, iz čijeg obrazloženja citiramo:

"U odnosu na navod žalitelja da je prilikom pisanja ovršnog prijedloga uslijed očite omaške pogrešno naveo račun ovršenika, ovaj sud ocjenjuje da se u ovom slučaju ne radi o pogrešci u pisanju odluke suda, pa stoga nema mjesta primjeni odredbe članka 342. i članka 347. ZPP-a u vezi s odredbom članka 19. stavak 1. OZ-a. Naime, rješenje o ovrsi izdano je prema prijedlogu koji je naveo ovrhovoditelj sa brojem računa ovršenika. Pa zato javni bilježnik prilikom donošenja rješenja o ovrsi nije počinio pogrešku u pisanju žiro računa ovršenika, a još manje prvostupanjski sud, pa stoga ovrhovoditeljeva žalba ne dovodi u pravnu i činjeničnu dvojbu obrazloženje prvostupanjskog suda."

Upravo iz ovog primjera razvidno je koliko je u zakonskoj mogućnosti predlaganja ovrhe na temelju vjerodostojne isprave "**općenito na imovini ovršenika**"

(čl. 252.c) moguće izbjeći pogreške, posebno u preciznom određivanju sredstva ovrhe (skupa ovršnih radnji) koje mogu rezultirati nemogućnošću provođenja ovrhe na temelju već pravomoćnog i ovršnog rješenja.

Prednost ovako predložene ovrhe je i u tome što se prijedlog može podnijeti i prije nego li ovrhovoditelj točno utvrdi od čega se sastoji imovina ovršenika, te što u vremenu koje neminovno treba proteći do pravomoćnosti i ovršnosti rješenja može prikupiti potrebne podatke i tako “dobiti na vremenu”.

S gledišta javnog bilježnika koji o prijedlogu odlučuje, postupak ispitivanja prijedloga je jednostavniji (npr. nije potrebno provjeriti sve ovršne radnje koje ovisno o predmetu ovrhe, u prijedlogu trebaju biti navedene) i za izdavanje rješenja potrebno je utrošiti manje vremena.

Na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave kojim je određena ovrha “općenito na imovini ovršenika” provodi se izvansudska ovrha ako ovrhovoditelj traži ovrhu na žiro-računu ili stalnom novčanom primanju ovršenika ili sudska ovrha na svim drugim predmetima ovrhe.

Iako u članku 252. h) nije izrijekom propisana obveza ovrhovoditelja da prije sudske ovrhe na temelju rješenja “općenito na imovini ovršenika” pokuša izvansudsku ovrhu te iako za sud činjenica da u rješenju javnog bilježnika stoji formulacija “općenito na imovini ovršenika”, ne otežava provođenje sudske ovrhe budući da je ovrhovoditelj prilikom pokretanja sudske ovrhe dužan postupiti po specijalnim normama za sudska ovrhu ovisno o predmetu ovrhe, primjenom pravnih shvaćanja Radne skupine za ovršno i građansko procesno pravo - sjednice sudaca Visokoga trgovačkoga suda Republike Hrvatske od 6. srpnja 2006. godine, razvila se sudska praksa trgovačkih sudova po kojoj, da bi se mogla zatražiti ovrha na bilo kojem predmetu ovrhe na kojem se ne može provesti izvansudska ovrha, a rješenje je izdano “općenito na imovini ovršenika”, ovrhovoditelj mora dokazati da je pokušao izvansudsku ovrhu, pri čemu je dovoljno da je pokušao izvansudsku ovrhu na jednom predmetu ovrhe na kojem se može provesti izvansudska ovrha. (Npr. VTS- Pž 2579/08, Pž-6000/07).

Opisano pravno shvaćanje može biti rezultat dikcije članka 252.h) OZ-a koji predmet ovrhe razdvaja na slučajeve iz st. 1. dakle, kada nije moguća izvansudska ovrha i slučajeve iz st. 2. kada je moguća izvansudska ovrha, pa je dakle moguća logika kojom su se rukvodili usvajatelji navedenog stava bila da, ako ovrhovoditelj nije želio izvansudsku ovrhu, nije ni trebao koristiti zakonsku mogućnost predlaganja ovrhe “općenito na imovini ovršenika”, već je mogao odmah predložiti ovrhu na nekom drugom predmetu ovrhe.

Ovakvo pravno shvaćanje usvojeno je 6. srpnja 2006. godine (dakle prije više od tri godine) u potpuno drugačijim gospodarskim uvjetima, a vjerojatno s ciljem daljnjeg rasterećenja sudova, iako u svjetlu prethodno navedenoga nije potpuno jasno u čemu bi se sastojalo rasterećenje sudova.

Iskazani stav može dovesti i do smanjenja interesa ovrhovoditelja za ovu zakonsku mogućnost, jer se imovno stanje ovršenika, u danjašnjim uvjetima, od trenutka podnošenja prijedloga pa do dana pravomoćnosti i ovršnosti rješenja može znatno promijeniti na štetu ovrhovoditelja ili npr. ovrhovoditelj koji je, iako ima saznanja da ovršenik više nema sredstava na računu (a imao ih je u trenutku podnošenja prijedloga), prisiljen ipak pokušati provesti izvansudsku ovrhu prije nego podnese prijedlog za provođenje ovrhe na nekom drugom predmetu ovrhe, gubi dragocjeno vrijeme za koje se ovrha na drugom predmetu ovrhe može provesti u korist nekoga drugog ovrhovoditelja.

Zbog navedenog bi možda valjalo razmisliti o preispitivanju opisanog stava.

U spomenutom predmetu VTS Pž-6000/07 u obrazloženju je čak izražen stav po kojem, ako je ovrhovoditelj htio da se ovrha istovremeno odredi i provodi na više predmeta ovrhe (npr. da se istovremeno provede izvansudska i sudska ovrha), onda je trebao prijedlog za ovrhu podnijeti javnom bilježniku, a od suda tražiti samo provedbu ovrhe sukladno odredbi članka 252.h) st. 1.) OZ-a.

Dalo bi se zaključiti da bi u tom slučaju prijedlog trebao glasiti “općenito na imovini ovršenika” i istovremeno na nekom drugom predmetu ovrhe. Postavlja se pitanje nije li u pojmu “općenito na imovini ovršenika” obuhvaćen baš svaki predmet ovrhe na kojem javni bilježnik može odrediti ovrhu² i koliko ima smisla ovakvo tumačenje.

Sudovi u praksi osim zakonske naznake “općenito na imovini ovršenika” prihvaćaju i formulacije kao npr. “na cjelokupnoj imovini ovršenika”, “na ukupnoj pokretnoj i nepokretnoj imovini ovršenika” i dr., a kako je to navedeno u radu kolegice Nade Nekić Plevko, suca Trgovačkoga suda u Zagrebu pod nazivom “Sudjelovanje javnih bilježnika u ovrsi nakon tri godine i dvije Novele” u sklopu materijala IX. savjetovanja sudaca i sudskih savjetnika trgovačkih sudova u RH, održanog u Šibeniku 13. i 14. studenoga 2008. godine. Ova se konstatacija svakako odnosila na trgovačke sudove, jer upravo na suprotno ukazuje npr. praksa Županijskoga suda u Zagrebu (Gžovr-727/09 od 24. ožujka 2009. godine, Gžovr-719/09 od 17. ožujka 2009. godine). Iz obrazloženja

---

² Čl. 841. st. 6. Pomorskog zakona - ovrhu na brodu i teretu na brodu može odrediti samo trgovački sud

Rješenja Županijskog suda u Zagrebu posl. broj Gž-ovr-727/09 od 24. ožujka 2009. godine citiramo:

“Rješenjem o ovrsi javnog bilježnika određena je predložena ovrha na temelju vjerodostojne isprave na cjelokupnoj imovini ovršenika. Protiv navedenog rješenja ovršenik je podnio žalbu protiv dijela rješenja kojim je određena ovrha, pogrešno ju nazvavši zamolba. Žalba je osnovana. Naime, odredbom čl. 252. c. st. 2. Ovršnog zakona propisano je da ovrhovoditelj može u prijedlogu za ovrhu predložiti i da se ovrha radi naplate određene tražbine općenito odredi na imovini ovršenika, a ne na cjelokupnoj imovini kako je to pogrešno predložio ovrhovoditelj, a prihvatio prvostupanjski sud. Prema tome, u konkretnom slučaju je predložena ovrha koja nije predviđena odredbama OZ-a.”

Ovo samo dokazuje da se korištenjem zakonskih termina, u ovom, pa i u svakom drugom kontekstu, ne može pogriješiti, da korištenjem zakonskih termina izbjegavamo situacije u kojima bi se naša rješenja uopće u tom smislu mogla ispitivati.

“Navika” točnosti, preciznosti i korištenja zakonskih termina mogla bi biti od koristi s početkom primjene odredaba o europskom ovršnom nalogu koje su unesene u OZ Novelom iz 2008. godine a kojima je propisan postupak za izdavanje potvrde o europskom ovršnom nalogu za nesporne tražbine te za određivanje i provedbu ovrhe na temelju europskoga ovršnog naloga. S tim u vezi citiramo dio teksta Zajedničkog rada kako slijedi:

Ove su norme sukladne **Uredbi (EZ) br. 805/2004.** Europskoga parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. godine³ kojom se uvodi europski ovršni nalog za nesporne tražbine (u daljnjem tekstu: Uredba) te postupak određivanja ovrhe na temelju europskoga ovršnog naloga. Uredba se odnosi i na rješenje javnog bilježnika o određivanju ovrhe na temelju vjerodostojne isprave. Radi boljeg razumijevanja naravi toga instituta, skrećemo pažnju na jezičnu nijansu koja se može razabrati iz njemačkog teksta uredbe i to već iz samoga njezinog naslova “Verordnung (EG) Nr. 805/2004 Des Europäischen Parlaments und des Rates vom 21. April 2004 zur Einführung eines europäischen Vollstreckungstitels für unbestrittene Forderungen”. Težište ove uredbe je na ovršnoj ispravi, odnosno ovršnom naslovu. Tijelo koje je donijelo odluku (ovdje javni bilježnik) popunjava ispravu - formular koji je sastavni dio uredbe.

Sadržaj formulara je u izvjesnom smislu “proširena potvrda pravomoćnosti i ovršnosti”, pa je jasno da ga je moguće izdati samo ako sve potrebne elemente

³ Rankica Benc u Zajedničkom radu, u vezi s Uredbama EZ-a br. 805/2004. i Potvrdom

možemo nedvojbeno utvrditi iz isprave (dakle prijedloga s rješenjem). Ovo također naglašava kako je važno da se prilikom sastava prijedloga za ovrhu “ne štedi” na pažnji oko svih njegovih elemenata.

Formular koji čini prilog III. Uredbe je POTVRDA kao europski ovršni naslov (nalog) - javna isprava je sljedeći:

30.4.2004 DE Amtsblatt der Europäischen Union L 143/29

ANHANG III

**BESTÄTIGUNG ALS EUROPÄISCHER VOLLSTRECKUNGSTITEL
— ÖFFENTLICHE URKUNDE**

1. Ursprungsmitgliedstaat:

AT BE DE EL ES FI FR
IE IT LU NL PT SE UK

2. Gericht/befugte Stelle, das/die die Bestätigung ausgestellt hat

2.1. Bezeichnung:

2.2. Anschrift:

2.3. Tel./Fax/E-Mail:

3. Wenn abweichend, Gericht/befugte Stelle, das/die die öffentliche Urkunde aufgenommen oder registriert hat

3.1. Bezeichnung:

3.2. Anschrift:

3.3. Tel./Fax/E-Mail:

4. Öffentliche Urkunde

4.1. Datum:

4.2. Aktenzeichen:

4.3. Parteien

4.3.1. Name(n) und Anschrift(en) des/der Gläubiger(s):

4.3.2. Name(n) und Anschrift(en) des/der Schuldner(s):

5. Geldforderung laut Bestätigung

5.1. Betrag:

5.1.1. Währung:

Euro n

Schwedische Kronen n

Pfund Sterling n

Sonstige Währung (bitte angeben) n

- 5.1.2. Falls sich die Geldforderung auf eine wiederkehrende Leistung bezieht
- 5.1.2.1. Höhe jeder Rate:
- 5.1.2.2. Fälligkeit der ersten Rate:
- 5.1.2.3. Fälligkeit der nachfolgenden Raten:
wöchentlich monatlich andere Zeitabstände (bitte angeben)
- 5.1.2.4. Laufzeit der Forderung
- 5.1.2.4.1. Derzeit unbestimmt oder
- 5.1.2.4.2. Fälligkeit der letzten Rate
- 5.2. Zinsen
- 5.2.1. Zinssatz
- 5.2.1.1. ... % oder
- 5.2.1.2. ... % über dem Basissatz der EZB (1)
- 5.2.1.3. Anderer Wert (bitte angeben):
- 5.2.2. Fälligkeit der Zinsen:
- 5.3. Höhe der zu ersetzenden Kosten, falls in der öffentlichen Urkunde angegeben:
- 6. Die öffentliche Urkunde ist im Ursprungsmitgliedstaat vollstreckbar.**
Geschehen zu ..... am .....
.....
Unterschrift und/oder Stempel
(1) Von der Europäischen Zentralbank auf ihre Hauptrefinanzierungsoperationen angewendeter Zinssatz.

Zakonske odredbe o sadržaju prijedloga

Člankom 35. st. 2. OZ-a propisano je da prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave mora sadržavati:

1. zahtjev da sud (dakle u javnobilježničkoj ovrši javni bilježnik) naloži ovršeniku da u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana od dana dostave rješenja, namiri tražbinu zajedno s odmjerenim troškovima i

2. ovršni zahtjev iz stavka 1. tog članka odnosno ovršni zahtjev u kojem će biti naznačeno:

- a) vjerodostojna isprava na temelju koje se traži ovrha (čl. 28. OZ-a)
- b) ovrhovoditelj i ovršenik,
- c) tražbina čije se ostvarenje traži

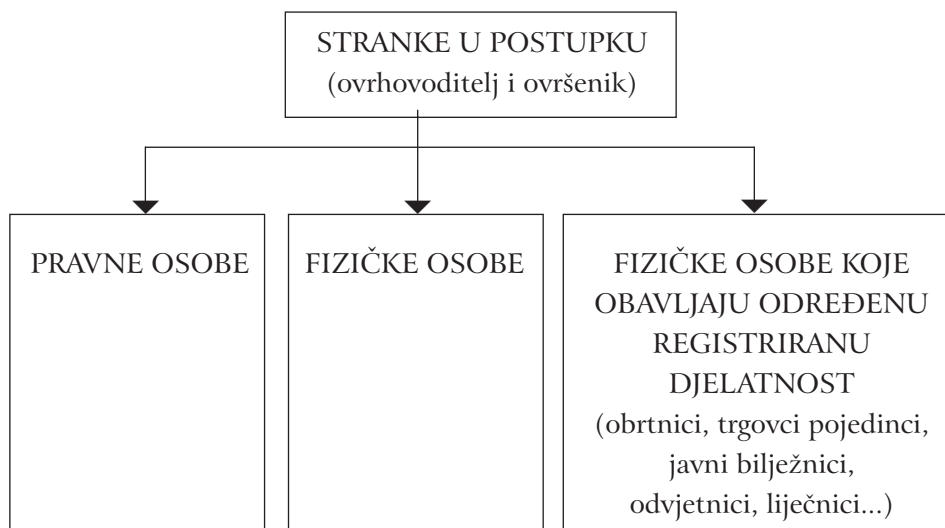
d) sredstvo kojim ovrhu treba provesti i po potrebi predmet u odnosu na koji ovrhu treba provesti i

e) druge potrebne podatke za provedbu ovrhe.

Uz prijedlog se podnosi:

- vjerodostojna isprava (uvijek)
- dokaz o vlasništvu nekretnina (vidjeti čl. 77. OZ-a)
- dokaz o vlasništvu motornog vozila (vidjeti čl. 143.j) OZ-a
- dokaz o prijenosu tražbine (čl. 29. OZ-a).⁴

STRANKE U POSTUPKU (OVRHOVODITELJ I OVRŠENIK)

Pojam fizičkih i pravnih osoba i njihova pravna sposobnost

Nije potrebno posebno definirati fizičku osobu koja prema našem pravu ima pravnu sposobnost od trenutka rođenja pa sve do smrti.

Pravna osoba je, prema Rječniku trgovačkog prava, Masmedia 1997. str. 351. definirana kao društvena tvorevina kojoj je pravni poredak priznao pravnu

⁴ O ovome će biti riječi u nastavku.

spособnost. Pravna osoba može nastati (može biti osnovana) izravno propisom kao npr. Republika Hrvatska, jedinice lokalne Samouprave, koje pravnu osobnost stječu upravo tim propisom kojim su i osnovane ili se propisom samo određuju pretpostavke za osnivanje određene vrste pravnih osoba, npr. Zakon o zadrugama (Narodne novine br. 36/1995., 67/2001. i 12/2002.), Zakon o ustanovama (Narodne novine br. 76/1993., 29/1997., 47/1999. i 35/2008.), Zakon o udrugama (Narodne novine br. 88/2001., 11/2002.) i sl. koje pravnu osobnost stječu upisom u sudski registar (trgovačka društava, ustanove) ili registar koji se vodi kod nadležnoga upravnog tijela (političke stranke, društvene organizacije, udruge građana).

Negdje između fizičke i pravne osobe “zapeo” je obrt koji je Zakonom o obrtu definiran kao samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičkih osoba sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu (čl. 1. st. 1).

U praksi se još uvijek susrećemo s označavanjem obrta kao stranke u postupku, pa ponovno valja ukazati na Odluku Vrhovnoga suda Republike Hrvatske br. Rev-2525/99 od 9. srpnja 2003. godine u kojoj je izražen stav da obrt nije ni pravna niti fizička osoba već predstavlja samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti. Obrt ne može biti sudionik obveznog odnosa niti nositelj prava i obveza iz takvog odnosa, već je to fizička osoba koja obavlja tu djelatnost. Dakle, obrt ne može biti ni stranka u ovrshi.

Slijedom navedenoga, ako se ovrha pokreće protiv obrtnika u vezi s obavljanjem njegove djelatnosti, u prijedlogu za ovrhu označit ćemo ga kao npr. “Marko Marić iz Rijeke, Užarska 1 kao vlasnik obrta pod nazivom ABC obrt za trgovinu sa sjedištem u Rijeci, Užarska 3”.

Podaci o trgovačkim društvima i ustanovama dostupni su svakom i besplatno putem interneta, podatke o obrtima moguće je saznati uvidom u Obrtni registar također putem interneta, međutim još uvijek su dostupni neslužbeni podaci, ali mogu poslužiti ovrhovoditeljima za provjeru podatka prije sastavljanja samog prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, pa bi svakako bilo korisno i u skladu s načelom ekonomičnosti i efikasnosti postupka da ovrhovoditelji provjere i usporede podatke ovršenika iz dostupnih registara s onima iz vjerodostojne isprave, kako bi se izbjegle situacije u kojima se tek po pravomoćnosti rješenja o ovrshi na temelju vjerodostojne isprave pokaže da podaci o stranci nisu točno navedeni u prijedlogu pa samim time i u rješenju o ovrshi na temelju vjerodostojne isprave. Kod upisivanja tvrtke pravne osobe dovoljno je da nedostaje jedna povlaka koja razdvaja dvije riječi pa da rješenje bude neprovedivo.

Člankom 8. stavkom 3. OZ-a, koji regulira dostavu, propisano je da se u pogledu dostave s pravnim osobama izjednačuju fizičke osobe koje obavljaju određenu upisanu djelatnost (obrnici, trgovci pojedinci, javni bilježnici, odvjetnici, liječnici itd.) kad se tim osobama dostava obavlja u vezi s tom djelatnošću, o čemu će biti riječi u nastavku prilikom obrade dostave u javnobilježničkoj ovrši.

Elementi inozemnog sve su češći u pravnom prometu uopće, pa i u ovrši na temelju vjerodostojne isprave.

Često se postavlja pitanje **može li javni bilježnik donijeti rješenje o ovrši na temelju vjerodostojne isprave u odnosu na ovršenika koji je strana fizička ili pravna osoba te koja u Republici Hrvatskoj nema prebivalište niti boravište niti tzv. "inozemnu podružnicu", a niti imovinu.** Ako može, pitanje je i da li dostavu takvog rješenja mora obaviti diplomatskim putem i kako će se takvo rješenje uopće provoditi (da li uz prethodni postupak priznavanja strane sudske odluke u državi u kojoj ovršenik ima prebivalište odnosno sjedište).

Iz odredbe čl. 46. st. 5. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine br. 53/1991.) koji glasi: "Kad se o pravnom odnosu odlučuje u izvanparničnom postupku, nadležnost suda Republike Hrvatske postoji ako osoba prema kojoj je podnesen zahtjev ima prebivalište, odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj, a kad u postupku sudjeluje samo jedna osoba - ako ta osoba ima prebivalište odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.", a s obzirom na to da je ovršni postupak, pa onda i postupak ovrhe na temelju vjerodostojne isprave izvanparnični postupak, dalo bi se zaključiti da u navedenom slučaju nije nadležan sud niti javni bilježnik u Republici Hrvatskoj pa ako javni bilježnik zaprimi takav prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, spis treba dostaviti sudu radi donošenja odgovarajućeg rješenja.

Ovdje se pak postavlja pitanje kojem sudu, s obzirom na to da se radi o ovršeniku koji nema sjedište odnosno prebivalište ili boravište u Republici Hrvatskoj pa se na temelju, u prijedlogu navedene inozemne adrese, ne može podvesti niti pod jedan slučaj iz čl. 252.j.) OZ-a. U konkretnom slučaju, s obzirom na pravnu prazninu, jedino je i logično rješenje dostaviti spis stvarno nadležnom sudu prema mjestu sjedišta javnog bilježnika. Osobno iskustvo nam govori da je Općinski sud u Rijeci u vezi s tako zaprimljenim predmetima donosio rješenja o odbacivanju prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave kao nedopuštenog. Za sada nema saznanja o eventualnim rješidbama višeg suda.

Ovu pravnu situaciju trebat će razmotriti u svjetlu europskoga platnog naloga.

Na **pitanje može li inozemna podružnica biti ovršenik** valja odgovoriti pozitivno.

Istina, u odredbama navedenog Zakona propisano je da u sporovima protiv fizičke ili pravne osobe koja ima sjedište u inozemstvu za obveze koje su nastale u Republici Hrvatskoj ili koje se moraju izvršiti na teritoriju Republike Hrvatske nadležnost suda Republike Hrvatske postoji ako ta osoba ima na teritoriju Republike Hrvatske svoje **predstavništvo** ili **zastupništvo** ili ako je **u Republici Hrvatskoj sjedište tvrtke kojoj je povjereno obavljanje njezinih poslova**.

Zakon je donesen 1991. godine kada još nije postojao Zakon o trgovačkim društvima koji uvodi pojam tzv. "inozemne podružnice" koja se upisuje u sudski registar i u istome dobiva MBS (matični broj subjekta upisa) a sada i OIB (osobni identifikacijski broj).

Sudska praksa prihvatila je inozemnu podružnicu kao stranku u postupku uz obrazloženje da inozemne podružnice koje imaju nerezidentni račun imaju pravnu osobnost i mogu se utuživati i biti tužitelji, a nadležnost suda utvrđuje se prema sjedištu podružnice upisanom u sudskom registru (VTS RH, posl. broj Pž-6063/04 od 8. veljače 2005. godine). Ovo samo znači da nema zapreke da inozemna podružnica bude stranka i u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave.

Za razliku od inozemne podružnice VTS RH u vezi s podružnicom trgovačkog društva u RH, rješenjem Pž-8126/04 od 16. siječnja 2007. godine izražava stav: "Stranka u postupku ne može biti podružnica trgovačkog društva budući da prema odredbi čl. 7. stavka 3. Zakona o trgovačkim društvima podružnica nije pravna osoba, premda podružnica posluje pod svojom tvrtkom, njenim poslovanjem prava i obaveze stječe trgovačko društvo čija je to podružnica. Iz ovršnog prijedloga (tužbe) proizlazi da je tužitelj sebe naznačio kao "A.Z." d.d. Zagreb, podružnica Rijeka. Budući da je u konkretnom slučaju tužitelj podružnica trgovačkog društva... u postupku je kao tužitelj sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku. Time je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 8. ZPP-a."

Što ako ovrhovoditelj ili ovršenik nije naveden u vjerodostojnoj ispravi?

U kontekstu stranaka u postupku, neophodno je ukazati i na odredbu članka 29. OZ-a koja propisuje da se ovrha određuje na prijedlog i u korist

osobe koja u ovršnoj ispravi nije označena kao vjerovnik, ako ona javnom ili ovjerovljenom privatnom ispravom dokaže da je tražbina na nju prenesena ili da je na nju na drugi način prešla. Ako se prijenos ne može dokazati na taj način, prijenos tražbine dokazuje se pravomoćnom odlukom donesenom u parničnom postupku. Ova odredba na odgovarajući se način primjenjuje i na ovrhu protiv osobe koja u ovršnoj ispravi nije označena kao dužnik.

Odredba ovog članka odnosi se i na ovrhu na temelju vjerodostojne isprave. Upućujemo na odluku VS RH: Gzz-57/98 od 9. 9. 1998. - IO 2/1998-119) iz čijeg obrazloženja proizlazi da je cesionar ovlašten kao vjerovnik voditi ovršni postupak, ako je vjerovnikova tražbina iz privatne isprave (na kojoj je potpis dužnika ovjeren) prenesena na njega ugovorom o cesiji na kojoj je potpise ugovornih strana ovjerio javni bilježnik. Prof. dr. sc. Mihajlo Dika u članku "Ovrha na temelju vjerodostojne isprave" objavljenom u časopisu HJK-a Javni bilježnik broj 21 iz 2005. godine, str. 9., u vezi ove odluke zaključuje da bi ugovor o cesiji u tom slučaju imao značenje tzv. dopunske vjerodostojne isprave.

Ovakvu situaciju u praksi ovrhovoditelji izbjegavaju tako da uz prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave umjesto računa i ugovora o cesiji, jednostavno prilože vlastiti izvod iz poslovnih knjiga.

Kako postupiti ako je prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave podnesen protiv pravne osobe u stečaju?

Svakako treba početi od toga da pravna osoba u stečaju, u skladu s odredbama Stečajnog zakona, obavlja svoju djelatnost, naplaćuje svoje tražbine i podmiruje obveze.

Ako je u prijedlogu i vjerodostojnoj ispravi ovršenik označen kao pravna osoba u stečaju, sudeći po onome što javni bilježnik ispituje, može se, uz ispunjenje ostalih pretpostavki, donijeti zatraženo rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave i ono se dostavlja ovršeniku primjenom odredbe članka 8. OZ-a na adresu pravne osobe iz prijedloga. U konkretnom slučaju, može se pretpostaviti da se tražbina koja se dokazuje vjerodostojnom ispravom temelji na pravnoj radnji stečajnog upravitelja.

Druga je moguća situacija da je stečaj otvoren nakon što je javni bilježnik donio rješenje, a što je utvrđeno uvidom u sudski registar nakon neiskazane dostave na adresu iz prijedloga.

Kako postupiti?

Člankom 19. st. 1. OZ-a propisana je analogna primjena odredaba ZPP-a na slučajeve za koje OZ-om ili drugim Zakonom nije drugačije određeno.

Člankom 212. st. 1. t. 5. ZPP-a propisano je da se postupak prekida kad nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, pa se dakle analognom primjenom ovih odredaba treba prekinuti i ovršni postupak.

Člankom 88. st. 1. Stečajnog zakona propisano je da pravne posljedice stečajnog postupka nastupaju početkom onoga dana kada je oglas o otvaranju stečajnog postupka istaknut na oglasnoj ploči suda.

Člankom 34. b) st. 5.) ZPP-a propisano je da trgovački sudovi u parničnom postupku u prvom stupnju sude sporove u kojima je stranka osoba nad kojom je otvoren stečajni postupak, bez obzira na svojstvo druge stranke i vrijeme pokretanja sporova te svih sporova povodom stečaja, ako za pojedine vrste sporova zakonom nije izrijekom određeno da su za njih uvijek stvarno nadležni sudovi druge vrste (čl. 34. st. 1.).

Člankom 63. ZPP-a propisano je da je za suđenje u sporovima koji nastaju u tijeku i povodom sudskog ili upravnog ovršnog postupka odnosno u tijeku i u povodu stečajnog postupka, mjesno isključivo nadležan sud na čijem se području nalazi sud koji provodi ovršni ili stečajni postupak, odnosno sud na čijem se području provodi upravna ovrha.

Člankom 214. st. 3. ZPP-a propisano je da ako je postupak prekinut iz razloga navedenog u čl. 212. t. 5. i ako je zbog otvaranja stečajnog postupka prestala nadležnost suda koji vodi postupak, taj će sud rješenjem utvrditi prekid postupka, oglasiti se nenadležnim i ustupiti predmet nadležnom sudu nakon pravomoćnosti rješenja.

Javni bilježnik međutim, nije ovlašten donositi rješenje o prekidu postupka, a postupak primjenom navedenih odredaba ZPP-a svakako treba prekinuti.

O prekidu postupka može odlučiti samo sud, pa javni bilježnik spis treba proslijediti sudu.

Postavlja se pitanje kojem sudu? Da li sudu kojem bi se spis dostavio i inače u slučajevima kada se po odredbama OZ-a spis treba proslijediti sudu ili izravno nadležnom trgovačkom sudu koji provodi stečajni postupak?

Na ovo će pitanje biti odgovoreno u kontekstu razmatranja pitanja nadležnosti, u glavi koja slijedi.

IV. NADLEŽNOST (MJESNA I STVARNA)

Uvijek kada iz bilo kojeg razloga dostavlja spis sudu, javni bilježnik nadležnost suda kojemu spis treba dostaviti treba procijeniti po čl. 252.j. OZ-a (osim kada mu to nije moguće, kako je već navedeno, u slučaju da je kao ovršenik navedena stranka koja nema prebivalište, boravište ili sjedište u Republici Hrvatskoj) i spis dostaviti sudu koji bi bio stvarno i mjesno nadležan da je ovrha predložena na temelju ovršne isprave, a kad je ovrha predložena “općenito na imovini ovršenika”, onda općinskom sudu nadležnom prema adresi sjedišta iz upisnika, jer se tome sudu spis dostavlja i u svim ostalim slučajevima kao npr. u slučaju iz članka 252.d) st. 2. (ako javni bilježnik ocijeni da prijedlog nije dopušten, uredan ili osnovan), članka 252.e) st. 2. i 3. (ako je podnesen nepravodoban ili nedopušten prigovor odnosno dopušten prigovor), čl. 252.g.) st. 5. (kada je podnesena žalba izvan roka ili je zatražena odgoda ovrhe) i čl. 252.i) st. 5. (u vezi podnošenja pritužbe ovršenika u slučaju izvansudske ovrhe da je pravodobno podnio prigovor).

U vezi s navedenim slijedi

A) TABELARNI PRIKAZ MJESNE NADLEŽNOSTI STVARNO NADLEŽNIH SUDOVA OVISNO O PREDMETU OVRHE

PREDMET OVRHE	Članak OZ-a	MJESNO NADLEŽNI SUD
NEKRETNINA	74.	sud na čijem se području nekretnina nalazi
POKRETNINE	126.	sud na čijem se području, prema naznaci u prijedlogu, pokretnine nalaze
I	127.	ako se ne zna gdje se pokretnine nalaze, sud prema prebivalištu (odnosno boravištu ako nema prebivalište na području RH) ovršenika fizičke osobe odnosno prema sjedištu pravne osobe
DIONICE ZA KOJE SU IZDANE ISPRAVE O DIONICI	199. st. 3.	primjenjuju se odredbe o mjesnoj nadležnosti kao za ovrhu na pokretninama
NOVČANA TRAŽBINA OVRŠENIKA	147.	sud na čijem se području nalazi prebivalište ovršenika , a ako nema prebivalištem na području RH, sud na čijem se području nalazi boravište ovršenika , ako nema niti boravište na području RH, sud na čijem se području nalazi prebivalište odnosno boravište ovršenikovog dužnika fizičke osobe odnosno sjedište ovršenikovog dužnika pravne osobe

PREDMET OVRHE	Članak OZ-a	MJESNO NADLEŽNI SUD
DIONICE ZA KOJE NISU IZDANE ISPRAVE I POSLOVNI UDJELI	194.	sud na području kojeg se nalazi sjedište dioničkog društva odnosno društva s ograničenom odgovornošću
NOVČANA SREDSTVA OVRŠENIKA KOJA SE VODE NA RAČUNU KOD BANKE	205.	- sud na čijem se području nalazi ovršenikovo sjedište - kad je ovršenik Republika Hrvatska ili koja druga pravna osoba s javnim ovlastima koja djeluje na cijelom državnom području, za ovrhu je nadležan sud na čijem području ovrhovoditelj ima prebivalište ili sjedište u RH, a ako nema prebivalište ili sjedište u RH, za ovrhu protiv RH nadležan je sud u Zagrebu, a protiv drugih pravnih osoba s javnim ovlastima sud na čijem je području njihovo sjedište.
OPĆENITO NA IMOVINI OVRŠENIKA: 1) PRAVNE ILI FIZIČKE OSOBE KOJA OBAVLJA REGISTRIRANU DJELATNOST 2) OVRŠENIKA FIZIČKE OSOBE KOJA NE OBAVLJA REGISTRIRANU DJELATNOST 3) REPUBLIKE HRVATSKE ILI KOJE DRUGE PRAVNE OSOBE S JAVNIM OVLASTIMA KOJA DJELUJE NA CIJELOM PODRUČJU RH	252. j)	- općinskom sudu mjesno nadležnom prema adresi sjedišta iz upisnika - općinskom sudu prema adresi iz prijedloga - općinskom sudu na čijem području ovrhovoditelj ima prebivalište ili sjedište u RH a ako nema prebivalište ili sjedište u RH, za ovrhu protiv RH, nadležan je sud u Zagrebu, a protiv drugih pravnih osoba s javnim ovlastima sud na čijem je području njihovo sjedište.

O stvarnoj nadležnosti

Nakon stupanja na snagu Novele ZPP-a iz 2008. godine pojednostavljeno je utvrđivanje je li u nekom predmetu **stvarno nadležan općinski ili trgovački sud**, tako što je t. 1. članka 34.b) prema Noveli ZPP-a iz 2008. godine uveden personalni kriterij te su trgovački sudovi nadležni u prvom stupnju u:

1. sporovima između pravih osoba
2. sporovima između pravnih osoba i obrtnika, uključujući i trgovce pojedince
3. u sporovima između obrtnika uključujući i sporove između trgovaca pojedina, ako se radi o sporu u vezi s njihovom djelatnošću,

sve ako nije riječ o sporovima u kojima prema ZPP-u uvijek sude općinski sudovi (čl. 34. st. 1.), odnosno ako nije riječ o sporovima za koje je zakonom utvrđena nadležnost nekoga drugog suda.

Podsjetimo se i ne zaboravimo kako je do sada glasila t. 1. članka 34.b):

“1. u sporovima što proizlaze iz trgovačkih ugovora i u sporovima za naknadu štete koja proizlazi iz tih ugovora između osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost.”

Važno je imati na umu da se ova odredba još uvijek primjenjuje na postupke koji su pokrenuti do stupanja na snagu ZIDZPP 08, dakle prije 1. listopada 2008. godine (čl. 52 st. 2. ZIDZPP 08).

Iznimke pozivom na članak 34. st. 1. ZPP-a su neizmijenjene. Ni jedna od tih iznimaka, ne može se odraziti na procjenu nadležnosti u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave.

Zbunjujuća je odredba t. 7. stavka 1. članka 34. ZPP-a koja glasi: “7. iz najamnih, zakupnih i stambenih odnosa (osim sporova iz članka 34.b) t.1.)” kojom se određuje da je za sporove iz najamnih, zakupnih i stambenih odnosa uvijek nadležan općinski sud, uz iznimku sporova iz čl. 34. b) t. 1. Dalo bi se zaključiti da je i u slučaju postupka ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, a radi naplate tražbine koja proizlazi iz nekog od odnosa iz čl. 34. st. 1. t. 7., nadležan trgovački sud ako je ispunjen personalni kriterij propisan tom odredbom.

B) TABELARNI PRIKAZ STVARNE NADLEŽNOSTI PRIMJENOM ČL. 34. B) T. 1.) ZPP-a PREMA NOVELI IZ 2003. GODINE (odnosi se na postupke pokrenute do 1. listopada 2008. godine)

OPĆINSKI SUD		TRGOVAČKI SUD	
ovrhovoditelj - ovršenik	ovrhovoditelj - ovršenik	ovrhovoditelj - ovršenik	ovrhovoditelj - ovršenik
FIZIČKA OSOBA	FIZIČKA OSOBA	PRAVNA OSOBA (TRGOVAČKO DRUŠTVO)	PRAVNA OSOBA (TRGOVAČKO DRUŠTVO)
FIZIČKA OSOBA	FIZIČKA OSOBA - VLASNIK OBRTA	FIZIČKA OSOBA - VLASNIK OBRTA	FIZIČKA OSOBA - VLASNIK OBRTA
FIZIČKA OSOBA	PRAVNA OSOBA - TRGOVAČKO DRUŠTVO	PRAVNA OSOBA (TRGOVAČKO DRUŠTVO)	FIZIČKA OSOBA (VLASNIK OBRTA)

OPĆINSKI SUD		TRGOVAČKI SUD	
ovrhovoditelj - ovršenik	ovrhovoditelj - ovršenik	ovrhovoditelj - ovršenik	ovrhovoditelj - ovršenik
REPUBLIKA HRVATSKA	PRAVNA OSOBA - TRGOVAČKO DRUŠTVO		
GRAD i sl.	FIZIČKA OSOBA - VLASNIK OBRTA		
PRAVNA OSOBA - USTANOVA	FIZIČKA OSOBA		

Napomena: Pretpostavka nadležnosti trgovačkog suda kako je prikazana u tabeli je da se radi o sporu (ovdje se može reći tražbini) koji proizlazi iz trgovačkih ugovora.

Treba voditi računa i o sljedećem:

- za sporove u kojima je stranka osoba nad kojom je otvoren stečajni postupak, bez obzira na svojstvo druge stranke i vrijeme pokretanja spora, te svih sporova u povodu stečaja, ako za pojedine vrste sporova zakonom nije izrijekom određeno da su za njih uvijek stvarno nadležni sudovi druge vrste (čl. 34 b st. 1. t. 5. ZPP-a), **uvijek je nadležan trgovački sud.**
- ako se pravna osoba ili fizička osoba - vlasnik obrta ne bavi gospodarskom djelatnošću (npr. odvjetničko društvo koje je u sudskom registru upisano kao javno trgovačko društvo), ne smatra se pravnom osobom prilikom procjenjivanja nadležnosti (Jakša Barbić, Pravo društava, knjiga I, Organizator, Zagreb, 1999.) Isto vrijedi i za pravnu osobu - ustanovu (Odluka Visokoga trgovačkoga suda RH Pž-1702/00 od 1. 10. 2002. godine cit.: “Za suđenje u sporu između tužitelja dioničkog društva i tuženika zdravstvene ustanove, stvarno je nadležan općinski, a ne trgovački sud.”).
- osobe koje se bave slobodnim zanimanjem uređenim posebnim propisima smatraju se trgovcima samo ako je to tim propisima određeno (čl. 1. st. 2. ZTD-a);
- individualni poljodjelci nisu trgovci (čl. 1. st. 3. ZTD-a);

C) TABELARNI PRIKAZ STVARNE NADLEŽNOSTI PRIMJENOM ČL. 34. B) T. 1.) ZPP-a PREMA NOVELI IZ 2008. GODINE (odnosi se na postupke pokrenute od 1. listopada 2008. godine)

OPĆINSKI SUD		TRGOVAČKI SUD	
ovrhovoditelj -ovršenic	ovrhovoditelj -ovršenic	ovrhovoditelj -ovršenic	ovrhovoditelj -ovršenic
FIZIČKA OSOBA	FIZIČKA OSOBA	PRAVNA OSOBA	PRAVNA OSOBA
FIZIČKA OSOBA	FIZIČKA OSOBA - VLASNIK OBRTA	FIZIČKA OSOBA - OBRRTNIK (UKLJUČUJUĆI I TRGOVCE POJEDINCE)	FIZIČKA OSOBA - OBRTNIK (UKLJUČUJUĆI I TRGOVCE POJEDINCE)
FIZIČKA OSOBA	PRAVNA OSOBA - TRGOVAČKO DRUŠTVO	PRAVNA OSOBA	FIZIČKA OSOBA - OBRTNIK (UKLJUČUJUĆI I TRGOVCE POJEDINCE)
REPUBLIKA HRVATSKA	PRAVNA OSOBA - TRGOVAČKO DRUŠTVO		
GRAD i sl.	FIZIČKA OSOBA - VLASNIK OBRTA		
PRAVNA OSOBA- USTANOVA	FIZIČKA OSOBA		

Svakako treba voditi računa o tome da je trgovački sud nadležan za spor između obrtnika odnosno trgovaca pojedinaca, samo ako se radi o spornom odnosu koji proizlazi iz njihove djelatnosti, bez obzira koju djelatnost obavljaju.

U članku 34.b) ZPP-a nisu izričito spomenute druge fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost kao npr. odvjetnici, javni bilježnici, liječnici i sl. a koji su u kontekstu dostave člankom 8. OZ-a poistovječeni s pravnim osobama i obrtnicima.

S obzirom na to da nisu izričito navedeni, smatramo da je za spor u kojem se kao stranke ili jedna od stranaka pojavljuje npr. odvjetnik ili liječnik, nositelj privatne prakse, nadležan općinski a ne trgovački sud. Iako bi se, vjerojatno, dalo braniti i drugačije mišljenje.

Dakle, da rezimiramo. Što je konkretnom izmjenom ZPP-a pojednostavljeno?

1. Više nije potrebno utvrđivati kakvu djelatnost obavlja pravna osoba (da li gospodarsku ili neku drugu);
2. Više nije potrebno utvrđivati kakvu djelatnost obavlja obrtnik odnosno trgovac pojedinac (da li gospodarsku ili neku drugu);

3. Za obrtnika ili trgovca pojedinca bitno je samo to proizlazi li tražbina iz djelatnosti koju obavlja a ne iz nekog njegovoga "privatnog" odnosa.

VI. VJERODOSTOJNA ISPRAVA

Vjerodostojna isprava na temelju koje se traži ovrha (članak 28. OZ-a) može biti:

1. račun (i obračun kamata)
2. mjenica i ček s protestom i povratnim računima kad je to potrebno za zasnivanje tražbine,
3. javna isprava,
4. izvadak iz poslovnih knjiga,
5. po zakonu ovjerovljena privatna isprava te
6. isprava koja se po posebnim propisima smatra javnom ispravom.

Vjerodostojna isprava je podobna za ovrhu ako su u njoj naznačeni:

- vjerovnik
- dužnik
- predmet novčane obveze
- vrsta novčane obveze
- opseg novčane obveze
- vrijeme ispunjenja novčane obveze.

Kad se iz vjerodostojne isprave ne vidi je li i kad je tražbina dospjela, ovrha će se odrediti ako ovrhovoditelj **u prijedlogu** za ovrhu navede datum dospelosti tražbine.

U praksi su najčešće vjerodostojne isprave račun i izvadak iz poslovnih knjiga koji obično sadrži i više podataka od računa. Izvadak iz poslovnih knjiga se u poslovnoj praksi i računalnim ispisima iz poslovnih knjiga naziva i "analitička kartica", "stanje otvorenih stavki", "kartica kupca" i slično.

Obavezan sadržaj računa propisan je odredbom čl. 15. st. 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine broj 45/1995., 164/1998., 105/1999., 54/2000., 73/2000., 127/2000., 48/2004., 90/2005., 94/2009.) prema kojemu je račun svaka isprava prema kojoj porezni obveznik ili osoba kojoj on naloži, obračunava isporučena dobra i obavlja usluge, bez obzira na to kako se ta isprava naziva u pravnom prometu. Ovo nas nadalje navodi na zaključak, a što je praksa i prihvatila, da se ovrha na temelju vjerodostojne isprave može odrediti i na temelju isprave koja nema naziv "račun" ako sadržava sve što račun treba sadržati a što je propisano stavkom 3. članka 15. spomenutoga zakona odnosno:

- mjesto izdavanja, broj i nadnevak
- ime (naziv), adresu i matični broj ili jedinstveni matični broj građana (porezni broj poduzetnika) koji je isporučio dobra ili obavio usluge (prodavatelja);
- ime (naziv), adresa i porezni broj poduzetnika kojemu su isporučena dobra ili obavljene usluge (kupca);
- količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara te vrstu i količinu obavljenih usluga,
- nadnevak isporuke dobara ili obavljenih usluga
- iznos naknade (cijene) isporučenih dobara ili obavljenih usluga;
- iznos poreza (ako su isporučena dobra ili usluge oslobođene PDV-a, to treba navesti oznakom PDV 0 ili sl.);
- zbrojni iznos naknade i poreza.

Opisani sadržaj udovoljava zahtjevima iz čl. 28. st. 2. OZ-a pa su računi R1 (računi pravnih osoba) i R2 (računi obrtnika) podobni za ovrhu dok druge vrste računa (npr. gotovinski računi na paragonskim blokovima i sl.) nisu podobni za ovrhu jer nemaju sadržaj propisan čl. 28. st. 2. OZ-a.

Izvadak iz poslovnih knjiga (izvadak iz konta, analitička kartica konta, izvadak iz partije kredita, popis otvorenih stavki, privremene građevinske situacije) u stvari predstavlja pregled neotplaćenih obveza koji je na temelju odredbe članka 5. Zakona o računovodstvu ovlašten izdati zakonski zastupnik obveznika primjene tog zakona ili osoba na koju je prenesena ovlast, s time da te osobe potpisom jamče da izvadak istinito pokazuje tražbinu prema dužniku.

Prema zakonu ovjerovljena privatna isprava je isprava u vezi pravnog posla o kojem se stranke, sukladno Zakonu o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/2005.) mogu nagoditi, ako sadrži sve elemente propisane odredbom članka 28. stavka 2. OZ-a.

Javna isprava prema definiciji iz članka 230. st. 1. ZPP-a je isprava koju je u propisanom obliku izdalo državno tijelo u granicama svoje nadležnosti te isprava koju je u takvom obliku izdala pravna ili fizička osoba u obavljanju javnog ovlaštenja koje joj je povjereno zakonom ili propisom utemeljenom na zakonu i ta isprava dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili određuje. U praksi najčešće javne isprave su sudske i upravne presude i rješenja i javnobilježnički akti. Sudske i uprave presude i rješenja su uvijek ovršne a ne vjerodostojne isprave, dok javnobilježnički akt, kojim se utvrđuje postojanje tražbine, obveza na isplatu, i koji sadrži sve ostale elemente iz čl. 28 OZ-a, a ne sadrži "ovršnu klauzulu" iz čl. 54. Zakona o javnom bilježništvu, može biti vjerodostojna isprava.

Praksa je pokazala da se ovrha na temelju vjerodostojne isprave puno rjeđe predlaže na temelju mjenice, pa iako to možda nelogično zvuči, zaslužuje da se o njoj nešto više kaže, jer je izdavanje rješenja na temelju vjerodostojne isprave na temelju drugih vjerodostojnih isprava već pomalo postalo rutina, međutim, zadržimo se najprije na pitanju inozemnih vjerodostojnih isprava.

OZ, nabrajajući vjerodostojne isprave, nigdje ne isključuje inozemne vjerodostojne isprave, pa ne postoji zapreka da se na temelju vjerodostojne isprave izdane u inozemstvu (najčešće je to račun) izda rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ako postoji nadležnost hrvatskog suda i javnog bilježnika u Republici Hrvatskoj. Uz izvorni račun potrebno je priložiti i prijevod računa ovlaštenoga tumača. Ako je tumač iz strane države, za njegovu ovjeru također se primjenjuju odredbe o postupku legalizacije primjenom Zakona o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu (Narodne novine br. 53/1991.) odnosno primjenom sustava Haške konvencije (Apostille). Ugovor iz kojeg eventualno tražbina potječe, nije potrebno prilagati, ali se naravno može i priložiti.

Isto tako, a primjenom čl. 231. ZPP-a, ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno, inozemne javne isprave koje su propisno ovjerene imaju, uz uvjet uzajamnosti, istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave, pa bi se ono što je rečeno za "domaći" javnobilježnički akt moglo primijeniti i na javnobilježnički akt inozemnoga javnog bilježnika.

Mjenica i ček s protestima i povratnim računima, kad je to potrebno za zasnivanje tražbine, propisani su člankom 28. Ovršnog zakona između ostalih, vjerodostojnim ispravama.

Ako se radi o **vlastitoj neprotestiranoj mjenici** na temelju koje se ovrha pokreće protiv njenog izdavatelja (glavnog dužnika), protest nije potreban. Ovo iz razloga što je pravodobno podignut protest pretpostavka za ostvarenje regresnih prava imatelja mjenice prema trasantu, indosantima i avalistima, a nepodizanjem protesta imatelj mjenice ne gubi svoja prava prema izdavatelju kao glavnom dužniku. Naime, prema čl. 52. st. 1. i čl. 111. st. 1. Zakona o mjenici, glavni dužnik je, ako se radi o vlastitoj mjenici, njen izdavatelj pa prema njemu za zasnivanje tražbine nije potreban protest.

Mjenica (i ček) se od drugih vjerodostojnih isprava bitno razlikuje po tome što je ona vjerodostojni papir pa sadrži dužnikov potpis, dok druge vjerodostojne isprave sadrže samo potpis vjerovnika (ovrhovoditelja) ili naznaku na elektronski izdanoj vjerodostojnoj ispravi da je valjana i bez potpisa.

Zbog pravne naravi mjenice (vrijednosni papir) prilikom arhiviranja potrebno ju je držati u zasebnom omotu u spisu, sukladno članku 159. Sudskog poslovnika, ako je ona uz prijedlog priložena u izvorniku.

Postavlja se pitanje: mora li se uz prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave priložiti izvornik mjenice?

Sudska praksa trgovačkih sudova, uz poziv na odredbu članka 33. st. 1. OZ-a zauzela je stav da se uz prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, kada se prijedlog podnosi na temelju mjenice, mora priložiti njen izvornik (npr. VTS RH, Ož-3209/04; VTS RH Pž-1617/08 od 16. lipnja 2008. godine).

Je li u navedenim rješidbama iskazana sudska praksa na pravom tragu? Bit ćemo slobodni izraziti drugačije mišljenje.

Citirat ćemo članak 33. st. 1. OZ-a koji glasi:

“Ako se prijedlog za ovrhu podnosi sudu koji o tražbini nije odlučivao u prvom stupnju, uz prijedlog se podnosi ovršna isprava, u izvorniku ili ovjеровljenom prijepisu, na kojoj je stavljena potvrda ovršnosti, odnosno vjerodostojna isprava.” i podsjetiti na čl. 38. st. 1. Zakona o mjenici koji propisuje da je imatelj mjenice dužan predati mjenicu jedino uz njenu potpunu isplatu.

Je li imatelj mjenice predajom mjenice sudu prilikom podnošenja prijedloga za ovrhu namirio svoju tražbinu (postigao potpunu isplatu)? Svakako nije, a povrh toga postoji i realna opasnost da se mjenica uništi ili zagubi (čuva se u spisu u posebnom omotu a ne na nekom sigurnijom mjestu).

Prilikom donošenja ovakvih odluka u tako specifičnim slučajevima kao što je ovrha na temelju vjerodostojne isprave koja je ujedno i vrijednosni papir te ima puno veću “težinu” od drugih vjerodostojnih isprava (npr. ovrhovoditelj može ispisati izvod iz poslovnih knjiga koliko god mu treba, a samo je jedan izvornik mjenice) ne treba zanemariti i posebne propise koji reguliraju tu specifičnu materiju. Uzgred, pitanje je da li je intencija zakonodavca stvarno bila da se vjerodostojna isprava (bez obzira koja) podnosi u izvorniku ili je to samo jezični izričaj norme (jer ne bi bilo u duhu jezika da se ponavlja tekst “odnosno vjerodostojna isprava u izvorniku ili ovjеровljenom prijepisu”). Nije logično da bi se ovršna isprava mogla podnijeti u ovjеровenom prijepisu a vjerodostojna isprava kojom se pokreće jednostavan, mandatni postupak da treba biti priložena u izvorniku, kada se, samo u slučaju spora o postojanju tražbine, ovršenikovim pravodobnim podnošenjem prigovora protiv izdanog rješenja pokreće redovni parnični postupak u kojem se provodi i dokazni postupak i u kojem ovrhovoditelj ima mogućnost na zahtjev suda predočiti izvornik vjerodostojne isprave.

Upućujemo na članak mr. sc. Miljenka Appia Giunia pod naslovom “Mjenica u procesu, u interpretaciji VTS-a RH” obavljen u časopisu Informator broj 5491 21. listopada 2006. godine te iz članka citiramo:

“Mjenica nije hrvatski specifikum, pa nije na odmet spomenuti i praksu susjednih zemalja, ponajprije zemalja Europske unije. Nigdje se u mjeničnim sporovima ne inzistira na prilaganju mjeničnog izvornika. Jedino, u slučaju spora oko imateljevog prava ili autentičnosti - mora se izvornik predočiti, ali nikako predati. U tom smislu, primjerice, prf. 595 njemačkog Zivilprozess Ordnunga, tretira mjenicu kao “Urkunde” (dokument), koji se u slučaju spora oko autentičnosti - samo prezentira, predočava.

Bila bi to i prevelika odgovornost za sud, da bez trezora, samo u spisu, drži izvorne vrijednosne papire, ponekad i milijunske vrijednosti. I prema Zakonu o mjenici imatelj je dužan predati mjenicu (lišiti se tog papira) jedino uz njenu potpunu isplatu (čl. 38. st. 1. ZM-a).”

Upućujemo i na odredbe ZPP-a, posebno članka 446. st. 1. iz koje proizlazi da nije potrebno prijedlogu za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave (koji je po svojoj prirodi dijelom prijedlog za izdavanje platnog naloga) prilagati izvornik isprave već je dostatan i ovjеровljeni prijepis, pa bi se isto moglo prenijeti i na mjenicu kao vjerodostojnu ispravu. A ako se radi o postupku pred trgovačkim sudom, vjerodostojna isprava može se dokazivati i prijepisom koji je ovjеровilo ovlašteno tijelo pravne osobe (čl. 501. st. 2. ZPP-a).

Drugačiji je stav prof. dr. sc. Mihajla Dike izražen u već spomenutom članku “Ovrha na temelju vjerodostojne isprave” iz kojeg citiramo: “Inzistiranje na izvorniku vjerodostojne isprave bilo bi opravdano kad su u pitanju mjenica i ček, javna isprava te privatna isprava na kojoj je potpis ovjеровljen kao vjerodostojne isprave ali ne i kad bi ulogu takve isprave imali račun ili izvadak iz poslovnih knjiga. Naime, računi se redovito produciraju u više primjeraka pri čemu se prvi primjerak (izvornik) upućuje dužniku; to vrijedi i za izvratke iz poslovnih knjiga. Zato bi trebalo biti irelevantno koji je od tih primjeraka izvornik a koji otpравak ili prijepis - važno je da se na njima nalazi potpis osobe ovlaštene za njihovo izdavanje. Dakle, samo običnu fotokopiju računa ili izvratka iz poslovne knjige bez izvornog potpisa ovlaštene osobe i eventualno pečata vjеровnika ne bi trebalo smatrati vjerodostojnom ispravom.”

VII. TRAŽBINA

**UKUPNA TRAŽBINA = osnovna tražbina + kamata +
+ naknada troškova postupka**

Sam pojam ovrhe na temelju vjerodostojne isprave upućuje na to da se takva ovrha određuje **radi naplate novčane tražbine** koja iz vjerodostojne isprave

proizlazi. Osim “osnovne” tražbine ovrha se određuje i radi naplate kamata te troškova postupka.

O kamati

Od 1. siječnja 2008. godine primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/2005.) o zateznim kamatama⁵ pa ovrhovoditelji prilikom sastavljanja prijedloga, a javni bilježnici prilikom obrade tih prijedloga moraju i o tome voditi računa. Zahtjev za isplatu i obračun kamate treba biti što precizniji.

Koliko je to bitno, posebno onima koji rješenja provode, pokazuje dopis Hrvatske udruge banka upućen Hrvatskoj javnobilježničkoj komori odmah s početkom primjene članka 29. Zakona o obveznim odnosima u kojem se ukazuje na tekst toga članka te se skreće pozornost da je u rješenju o ovrshi nužno navesti podatke o osnovi obveze, odnosno za koji postotni poen je potrebno uvećati eskontnu stopu Hrvatske narodne banke, te da, ako ovrhovoditelj u svom prijedlogu zahtijeva isplatu “zakonskih kamata” a da pritom ne navede visinu kamatne stope koja se ima primijeniti od 1. siječnja 2008. godine, odnosno u prijedlogu ne naznači temelji li se ovršenikova obveza na trgovačkom ugovoru, ugovoru između trgovca pojedinca i osobe javnog prava ili je proistekla iz druge osnove, banka neće imati dovoljno podataka koji su nužni da bi se ovrha provela, te da će u takvim slučajevima, za obračunsko razdoblje od 1. siječnja 2008. godine obračunavati kamatu u visini eskontne stope HNB-a uvećane za pet postotnih poena (dakle, ono što je za ovršenika povoljnije)⁶.

Stopa zatezne kamate određuje se za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope HNB-a koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu na odnose iz:

---

⁵ Stopa zatezne kamate određuje se za svako polugodište uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu. Prema objavi Hrvatske narodne banke od 31. prosinca 2007. (Narodne novine br. 1/2008.) eskontna stopa na taj dan iznosi 9% godišnje. Eskontna stopa Hrvatske narodne banke na dan 30. lipnja 2008. iznosi 9% godišnje (Narodne novine br. 75/2008.). Stopa zateznih kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovaca i osoba javnog prava određuje se uvećanjem eskontne stope za osam postotnih poena. Stopa zateznih kamata u svim ostalim odnosima određuje se uvećanjem eskontne stope za pet postotnih poena.

⁶ Opaska autora

TRGOVAČKIH UGOVORA I UGOVORA IZMEĐU TRGOVCA I OSOBE JAVNOG PRAVA	OSTALIH ODNOSA
ZA 8 POSTOTNIH POENA (9+8=17%)	ZA 5 POSTOTNIH POENA (9+5=14%)

Slijede primjeri “zahtjeva za naplatu kamate”.

A) TRAŽBINA IZ TRGOVAČKOG UGOVORA/UGOVORA IZMEĐU TRGOVCA I OSOBA JAVNOG PRAVA

... sa zakonskom zateznom kamatom po kamatnoj stopi od 15 % godišnje sukladno Uredbi o visini stope zatezne kamate tekućem od _____ do 31. prosinca 2007. godine a od 1. siječnja 2008. godine pa do isplate, po kamatnoj stopi propisanoj Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/2005.) primjenom uvećanja eskontne stope HNB-a koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za osam postotnih poena a koja iznosi 17%...

B) TRAŽBINA PO DRUGOJ OSNOVI

... sa zakonskom zateznom kamatom po kamatnoj stopi od 15 % godišnje sukladno Uredbi o visini stope zatezne kamate tekućem od _____ do 31. prosinca 2007. godine a od 1. siječnja 2008. godine pa do isplate, po kamatnoj stopi propisanoj Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/2005.) primjenom uvećanja eskontne stope HNB-a koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena a koja iznosi 14%...

O pojmu trgovca i trgovačkog ugovora već je bilo riječi.

Postavlja se pitanje koje su to osobe javnog prava s obzirom na to da u našem pravnom sustavu ne postoji propis koji bi izričito nabrojao te osobe. Ovo se pitanje postavljalo i u okviru primjene propisa o javnoj nabavi.

U okviru prosuđivanja “biti” osoba javnog prava smjernice možemo pronaći u Direktivi o koordinaciji postupaka za dodjelu ugovora o javnom radovima, ugovora o javnim opskrbama te ugovora o pružanju javnih usluga (2004/18/EZ) koja u članku 1. točki 9. propisuje da je “naručitelj država, regionalne ili lokalne

vlasti, tijela kojima upravlja javno pravo, udruženja osnovana od strane jednog ili više takvih vlasti ili jednog ili više takvih tijela kojima upravlja javno pravo.” Isto tako u alineji a) propisano je da “tijelo kojim upravlja javno pravo je bilo koje tijelo koje je osnovano za određene svrhe udovoljavanja potreba u općem interesu, koje nema industrijski ili trgovački karakter, u alineji b) da ima pravnu osobnost i u alineji c) koje financira najvećim dijelom država, regionalne ili lokalne vlasti ili druga tijela kojima upravlja javno pravo; ili koje je podložno upraviteljskom nadzoru od strane takvih tijela; ili koje ima upravni, menadžerski ili nadzorni odbor čijih više od pola članova imenuje država, regionalne ili lokalne vlasti ili druga tijela kojima upravlja javno pravo.”

U osobe javnog prava ubrajaju se u pravilu država i jedinice lokalne samouprave te ustanove i fondovi i druge pravne osobe koje se financiraju iz državnog proračuna, a to su i obveznici primjene Zakona o javnoj nabavi ⁷ u smislu noveliranog članka 4.⁸

Od osoba javnog prava lakše je definirati propise javnog prava. To su, kako je poznato, propisi kojima se štiti zajednički ili opći interes.

---

⁷

Javni naručitelji
Članak 3.

(1) Javni naručitelji koji su obveznici primjene ovoga Zakona jesu:

1. državna tijela Republike Hrvatske
2. jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
3. pravne osobe koje su osnovane za određene svrhe radi zadovoljavanja potreba u općem interesu, koje nemaju industrijski ili trgovački značaj i ispunjavaju jedan od sljedećih uvjeta:
  - da se u iznosu većem od 50% financiraju iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske ili sredstava područne ili lokalne samouprave ili drugih pravnih osoba iz točke 3. ovoga stavka, ili
  - da nadzor nad poslovanjem tih pravnih osoba obavljaju državna tijela Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili druge pravne osobe iz točke 3. ovoga stavka, ili
  - da imaju skupštinu, nadzorni odbor ili upravu čijih više od polovice članova imenuju državna tijela Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili druge pravne osobe iz točke 3. ovoga stavka,
4. udruge koje je osnovalo jedno ili više tijela iz točke 1. i 2. ovoga stavka ili jedna ili više pravnih osoba iz točke 3. ovoga stavka.

⁸ <http://www.javnanabava.hr/bilten.aspx?pageID=129>

O troškovima postupka

Javnobilježnička nagrada i troškovi obračunavaju se primjenom Pravilnika o nagradama i naknadi troškova javnih bilježnika u ovršnom postupku (Narodne novine br. 151 od 23. prosinca 2005. godine) s time da u članku 3. ovaj pravilnik upućuje na primjenu odredaba “važee javnobilježničke tarife o trošku”. Pravilnikom je između ostaloga propisano da ovrhovoditelj nije ovlašten tražiti od javnog bilježnika postupanje po njegovom prijedlogu sve dok ne podmiri javnobilježničku nagradu i troškove.

Dopunom članka 252. d.) OZ-a tako da su dodani novi stavci 4. - 10. kojima se nastoji disciplinirati javne bilježnike i ovrhovoditelje ali i sudove, javnom bilježniku je (st. 4.) određen rok od 30 dana od dana primitka prijedloga za donošenje rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ili dostavljanje spisa sudu ako ocijeni da je prijedlog nedopušten ili neosnovan.

Iz ove sasvim jasne formulacije, a kada se uzme u obzir i navedena odredba Pravilnika proizašle su dileme:

1. Odnosi li se ovaj rok i na prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave koji je podnio ovrhovoditelj koji do isteka navedenog roka nije podmirio javnobilježničku nagradu i predvidive troškove? Ovdje se nameće zaključak da nije logično da se donese rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave u kojem se priznaje trošak po osnovi javnobilježničke nagrade i troška (pa i kamate na te iznose) ovrhovoditelju koji nije platio i pitanje hoće li platiti javnobilježničku nagradu i trošak.

2. Da li to nadalje znači da bi se rok trebao računati od dana kada je ovrhovoditelj podmirio javnobilježničku nagradu i predvidivi trošak? Ovo bi pak bilo nedopustivo s obzirom na izričitu odredbu OZ-a po kojoj rok teče od trenutka

zaprimanja prijedloga. Osnovna intencija ove odredbe svakako je ubrzavanje postupka i tako je treba tumačiti, pa onda svakako nije u “duhu zakona” *de facto* produljivati zakonski rok.

3. Može li se ne donijeti rješenje i spis u zakonskom roku od 30 dana dostaviti sudu uz poziv na to da je prijedlog neosnovan, jer se potražuju i troškovi koje ovrhovoditelj nije podmirio? A što ako troškove nije ni zatražio.

Možda bi neki zaključci mogli proizaći i iz odredbe članka 14. stavaka 1. i 2. OZ-a koji glase:

“Troškovi postupka

Članak 14.

(1) Troškove postupka u svezi s određivanjem i provedbom ovrhe i osiguranja **prethodno snosi ovrhovoditelj**, odnosno predlagatelj osiguranja.

(2) Ovrhovoditelj, odnosno predlagatelj osiguranja dužan je troškove postupka predujmiti u roku koji sud odredi. Sud će obustaviti ovrhu, odnosno osiguranje ako troškovi ne budu predujmljeni u tomu roku, a bez toga se ovrha ili osiguranje ne mogu provesti. Ako u roku ne budu predujmljeni troškovi o kojima ovisi poduzimanje neke radnje o kojoj ne ovisi provedba ovrhe, ta se radnja neće provesti.”

U konačnici, rok iz stavka 4. je instruktivni rok⁹ pa će javni bilježnik odlučiti kako postupiti, a pritom se svakako treba rukovoditi i stavovima zauzetim unutar Hrvatske javnobilježničke komore radi ujednačavanja prakse i izbjegavanja neloyalne utakmice između javnih bilježnika, a što već zadire u materiju javnobilježničke etike.

Ako ovrhovoditelja u postupku zastupa odvjetnik, troškovi odvjetnika procjenjuju se i priznaju unutar prijedlogom zatraženoga a primjenom Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (Narodne novine br. 91/2004.).

Od stupanja na snagu Novele OZ-a iz 2006. godine često se u praksi postavlja pitanje treba li ovrhovoditelju kojega zastupa odvjetnik priznati trošak izvida pravomoćnosti.

U članku “Pogreške i kako ih izbjeći” Mladena Šimundića, suca Trgovačkoga suda u Zagrebu, objavljenom u časopisu Javni bilježnik broj 24 iz 2006. godine, na stanici 18 izdvajamo, cit.: “3. Priznavanje troškova izvida pravomoćnosti - ovo je posebno zanimljivo pitanje u postupku pred javnim bilježnicima. Naime, u postupku pred sudovima ovi se troškovi, u pravilu, nisu priznavali upravo zbog toga što nisu bili potrebni - sud je sam, po službenoj dužnosti, utvrdio

⁹ Mihajlo Dika, *Ovršni zakon*, III. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine d.d. Zagreb, srpanj 2008. godine, str. 367.

nastupanje pravomoćnosti i poduzimao sve potrebne radnje radi provođenja ovrhe prema prijedlogu ovrhovoditelja. U postupku pred javnim bilježnicima ovrhovoditelj mora doći do bilježnika, uzeti rješenje na koje se stavlja potvrda pravomoćnosti i ovršnosti pa tek tada krenuti u provedbu. Dakle, ovaj je trošak nužan u postupku pred javnim bilježnikom i doista bi ga morali priznati, ako ga ovrhovoditelj zatraži.”

Troškovi postupka razlikuju se i po tome kada su nastali, da li prije donošenja rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave (dakle već su u rješenju priznati) ili nakon donošenja toga rješenja (tzv. “naknadni troškovi”). Najčešći naknadni troškovi su troškovi poštarine za naknadne pokušaje dostave rješenja ovršeniku, a koji dostižu znatne iznose posebno ako je dostava pokušana po tzv. “posebnom nositelju” ili kao javnobilježnička dostava.

Člankom 14. stavak 6. OZ-a propisano je da se zahtjev za naknadu troškova podnosi najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka postupka. Javni bilježnik, u okviru svojih nadležnosti iz čl. 252.a) - 1) OZ-a nije ovlašten odlučiti o zahtjevu za naknadu naknadnih troškova postupka. Međutim, sve se više čuju mišljenja da bi trebalo dati ovlaštenje javnom bilježniku da odluči i o naknadnim troškovima, kako bi se izbjeglo da se time opterećuje sud.

Naravno da bi i na to rješenje stranke mogle uložiti pravni lijek, te bi bila osigurana sudska kontrola i zaštita.

U svezi s naknadom troškova ovrhe upućujemo na odluku Županijskog suda u Varaždinu, Gž-809/08-2 od 16. IV. 2008.:

“Po ocjeni ovog suda, odredba čl. 14 st. 6 OZ-a, na koju se ovršenik u žalbi poziva, navodeći da je njome propisano da se zahtjev za naknadu troškova ovršnog postupka mora staviti u roku od 30 dana od dana završetka ovršnog postupka, ne određuje, kako to ovršenik interpretira, da se zahtjev treba podnijeti nakon završetka ovršnog postupka, a u roku od 30 dana od dana završetka postupka, nego taj propis izričito određuje da se zahtjev za naknadu troškova postupka podnosi najkasnije u roku od 30 dana od završetka postupka, što znači da se on može podnijeti i ranije, dakle, i u tijeku postupka (kao što je ovrhovoditelj zatražio te mu prvostupanjski sud dosudio troškove postupka koji se odnose na podnošenje ovršnog prijedloga, već u ovršnom prijedlogu, a koji su ovrhovoditelju i dosuđeni rješenjem ovog suda). Člankom 14 st. 7 OZ-a određeno je da o troškovima ovršnog postupka sud odlučuje u ovršnom postupku, i u tom postupku određuje, na prijedlog stranke, ovrhu radi njihova ostvarenja, a navedenom zakonskom stipulacijom nije određeno da se o tom trošku odlučuje nakon završetka postupka prisilnog namirenja tražbine. Prema tome, prvostupanjski sud je dužan o zahtjevu ili zahtjevima stranaka za naknadu i naplatu ovršnih troškova, odlučiti tijekom ovršnog

postupka, radi čega ostaje na dispoziciji prvostupanjskom ovršnom sudu hoće li odluku o troškovima postupka donijeti u tijeku ovršnog postupka (djelomičnu odluku) ili nakon okončanja prisilnog namirenja u glavnoj stvari. Na taj način prvostupanjski sud može priznati i ovrhovoditelju dosuditi sve troškove koji su ovrhovoditelju do tog trenutka nastali, što ne znači da će ovršni postupak završiti na način kojim će biti na konačan način opravdana ovrhovoditeljeva inicijativa, te da će time biti i, na definitivan način, opravdani ovrhovoditeljevi zahtjevi za djelomičnu naknadu ovršnih troškova, pa na taj način treba ocijeniti i uplatu predujma, koji je ovrhovoditelj uplatio prvostupanjskom sudu, a koji trošak mu je, prema sadašnjem stanju predmeta, evidentno nastao.”¹⁰

VIII. PREDMET I SREDSTVO OVRHE

Člankom 4. st. 1. OZ-a sredstva ovrhe definirana su kao ovršne radnje ili sustav takvih radnji kojima se po zakonu tražbina prisilno ostvaruje, a stavkom 2. istog članka predmet ovrhe definiran je kao stvari i prava na kojima se po zakonu može provesti ovrha radi ostvarenja tražbine.

Sredstvo ovrhe u konkretnom slučaju ovisi o premetu ovrhe na kojem se provođenje ovrhe traži.

TABELARNI PRIKAZ PREDMETA I SREDSTVA OVRHE

PREDMET OVRHE	ČLANAK ZAKONA	SREDSTVA OVRHE
Nekretnina	75.	Zabilježba ovrhe u zemljišnoj knjizi, utvrđenje vrijednosti nekretnine, prodaja nekretnine i namirenje ovrhovoditelja iz iznosa dobivenog prodajom
Pokretnine	129.	Zapljena, procjena, oduzimanje, otpremanje, povjeravanje na čuvanje sudu, ovrhovoditelju ili trećoj osobi, prodaja te namirenje ovrhovoditelja iz iznosa dobivenog prodajom
Plaća ovršenika i druga stalna novčana primanja	173.	Pljenidba određenog dijela plaće i nalog poslodavcu koji ovršeniku isplaćuje plaću da novčani iznos za koji je određena ovrha isplati odnosno isplaćuje ovrhovoditelju nakon pravomoćnosti tog rješenja.

Iznimka od navedenoga je ovrha “općenito na imovini ovršenika” po čl. 252.c stavak 2. OZ-a gdje se u prijedlogu ne navodi ni predmet niti sredstvo ovrhe.

¹⁰ <http://sudovi.pravosudje.hr/zsvz/img/File/Sudska%20praksa/Zbirka-GP-9.pdf>

Iznimku u kontekstu nadležnosti i u kontekstu sredstava ovrhe predstavlja npr. ovrha na brodu (i na jahti koja je po čl. 2. st. 1. Pomorskog zakonika poistovjećena s brodom) i teretu na brodu koju po čl. 841. st. 6. Pomorskog zakonika (Narodne novine br. 181/2004., 76/2003. i 146/2008.) **određuju i provode trgovački sudovi** nadležni za pomorske sporove (dakle ne i javni bilježnik), a na ovrhu na brodu koji se po zakonu smatra pokretninom, radi naplate tražbine na odgovarajući se način primjenjuju odredbe OZ-a o ovrsci na nekretnini (čl. 841. st. 5. Pomorskog zakonika).

Brod (osim ratnog broda) je plovni objekt namijenjen za plovidbu morem, čija je duljina veća od 12 metara, a bruto tonaža veća od 15, ili je ovlašten prevoziti više od 12 putnika. Brod može biti putnički, teretni, tehnički plovni objekt, ribarski, javni ili znanstveno-istraživački.

Na jahtu se, koja je definirana kao plovni objekt za sport i rasonodu, neovisno koristi li se za osobne potrebe ili za gospodarsku djelatnost, a čija je duljina veća od 12 metara i koji je namijenjen za dulji boravak na moru, te koji je pored posade ovlašten prevoziti više od 12 putnika, na temelju odredbe članka 2. Pomorskog zakonika primjenjuju odredbe koje se odnose na brod.

Primjenom odredaba OZ-a, a na temelju čl. 841. st. 3. Pomorskog zakonika (Narodne novine br. 181. od 21. prosinca 2004. godine) provodi se ovrha i osiguranje na plovnom objektu koji se u smislu odredaba članka 5. toga Zakonika ne smatra brodom.

IX. DOSTAVA

1.) Dostava pravnim i fizičkim osobama u vezi s upisanom (registriranom) djelatnošću koju obavljaju

Odredbe o dostavi pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost na koje se primjenjuje čl. 8. Ovršnog zakona uglavnom su jasne i u praksi ne stvaraju problema, međutim i u vezi s primjenom ovih odredaba pokretani su sudski postupci, pa se iz do sada raspoložive sudske prakse može zaključiti sljedeće:

“Dostava pravnoj osobi (dakle i fizičkoj osobi koja obavlja registriranu djelatnost)¹¹ obavlja se prvenstveno na adresu navedenu u ovršnom prijedlogu, a

---

¹¹ Opaska autora

ako ona ne uspije, dostava se obavlja na adresu sjedišta upisanog u sudskom registru i određenog izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom odnosno statutom društva. Društvo je u svom sjedištu dužno osigurati prijem sudskih i drugih pismena, pa ako ono to ne učini te mu se zato sudska odluka dostavi putem oglasne ploče, radi se o propustu društva zbog kojeg ono ne može osnovano tražiti ukidanje klauzule ovršnosti (niti povrat u prijašnje stanje). Pritom se podrazumijeva da će ponovna dostava izostati ako je već u prijedlogu navedena adresa sjedišta upisanog u upisnik.” (VTS RH pol. broj. Pž-819/03 od 8. studenoga 2007. godine., IO VSRH broj 1/07 str. 265 - 266)

“ Naime, prema odredbi članka 8. st. 1 OZ-a, pravnoj osobi koja je upisana u sudski ili drugi upisnik dostava se obavlja na adresu navedenu u prijedlogu. Ako dostava na adresu navedenu u prijedlogu ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta upisanog u upisnik. Ako dostava ne uspije niti na toj adresi, obaviti će se isticanjem pismena koje je trebalo dostaviti na oglasnoj ploči suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmog dana od dana isticanja pismena na oglasnoj ploči.

Dostava rješenja o ovrsi ovršenikovom susjedu (ovršenik je pravna osoba)¹² nakon dva neuspjela pokušaja dostave na njegovu adresu iz prijedloga i iz sudskog registra, nije izvršena sukladno citiranoj odredbi čl. 8. st. 1. OZ-a. Budući da dostava nije izvršena po zakonu propisanoj proceduri, takva dostava ima se smatrati nevaljalom u smislu da dostava rješenja nikada nije izvršena ovršeniku.” (VTS RH posl. broj Pž-5008/08-3 od 11. kolovoza 2008. g.)

“Rješenje o ovrsi može biti dostavljeno ovršeniku putem oglasne ploče samo ako sud odnosno javni bilježnik nema saznanja o adresi ovršenika. U slučaju da je iz vraćene dostavnice vidljiva adresa na koju je ovršenik odselio, sud odnosno javni bilježnik mora pokušati dostavu i na tu adresu, neovisno o tome što ta adresa nije adresa ovršenika upisana u sudskom registru. Drugim riječima, javni bilježnik je trebao ponoviti dostavu na adresu koju je dostavljač naveo na dostavnici i tek u slučaju da dostava nije uspjela niti na tu adresu, moglo bi se smatrati da se dostava nije mogla uredno obaviti. Sve to posebice iz razloga što je dostavnica javna isprava pa, sukladno odredbi čl. 230. st. 1. ZPP-a, dokazuje istinitost onoga što se u njoj utvrđuje, pa tako i da je ovršenik odselio na novu adresu.” (VTS RH, posl. br. Pž-4344/07 od 16. siječnja 2008. godine).

---

¹² Opaska autora

Novela Zakona o parničnom postupku (dalje u tekstu ZPP) iz 2008. godine odrazila se na dostavu u ovrsi u značajnoj mjeri. Naime, budući da u OZ-u o dostavi fizičkim osobama koje se ne bave registriranom djelatnošću nema drukčijih odredbi, supsidijarnom primjenom ZPP-a (članak 19. OZ-a) dostava je pod uvjetima propisanim ZPP-om moguća i putem oglasne ploče suda. U kontekstu dostave rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ovršeniku fizičkoj osobi putem oglasne ploče suda, čula su se međutim i mišljenja da je to nedopustivo, nemoralno, da se izmijenjene odredbe ZPP-a o dostavi ne mogu analogno primijeniti i na dostavu u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave i sl. Međutim, iz odredbe članka 19. OZ-a nedvojbeno proizlazi analogna primjena odredaba ZPP-a. Sudska praksa prihvatila je ovu vrstu dostave kao urednu dostavu te su sudovi na temelju uredne dostave putem oglasne ploče izdali brojne presude na temelju ogluhe i izostanka koje također za tuženike proizvode ozbiljne pravne posljedice kao i rješenje ne temelju vjerodostojne isprave za ovršenike.

Prema odredbi članka 252. j) OZ-a javni bilježnik prijedlog koji nije dopušten, uredan ili osnovan prosljeđuje stvarno i mjesno nadležnom sudu koji bi bio nadležan da je ovrha predložena na temelju ovršne isprave, a dostava prema odredbi članka 8. stavaka 1., 2. i 3. OZ-a obavlja se na oglasnoj ploči općinskog suda na čijem području je adresa sjedišta upisanog u upisnik.

I na određivanje općinskog suda na čijoj će se oglasnoj ploči obaviti dostava fizičkoj osobi valja primijeniti članak 252.j) OZ-a, što je praksa i prihvatila. U svakom slučaju treba voditi računa o tome na kojem je predmetu ovrhe ovrha predložena i utvrditi koji bi općinski sud bio nadležan da je ovrha predložena na temelju ovršne isprave, a ako se radi o ovrsi "općenito na imovini ovršenika", objavu treba obaviti na oglasnoj ploči općinskog suda mjesno nadležnog prema adresi ovršenika iz prijedloga.

O određivanju stvarne i mjesne nadležnosti već je prethodno bilo riječi, pa to nije potrebno na ovom mjestu ponavljati.

Potrebno je međutim, s obzirom na postojeću praksu nekih sudova, malo se duže zadržati na odredbama članka 8. OZ-a.

Naime, sudovi nerijetko, donose odluke kojima svjesno ili nesvjesno pogoduju ovršenima. A to nikako nije bio cilj izmjena OZ-a. Podsjetimo se, cilj je bio ubrzati ovrhu i omogućiti ovrhovoditelju da što jednostavnije i efikasnije namiri svoju tražbinu.

U ovom kontekstu prokomentirat ćemo rješenje Općinskog suda u Novom Marofu, posl. broj Ovr-14/08 od 4. studenoga 2008. godine kojim je sud ukinuo

klauzulu pravomoćnosti i ovršnosti rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave javnog bilježnika S. Š. iz Z. U konkretnom slučaju ovršenik je obrtnik. Sud je uvidom u javnobilježnički spis utvrdio:

- da je ovršeniku dostava rješenja pokušana putem pošte jednom i da nije uspjela već je pismeno vraćeno uz naznaku “primatelj obaviješten, nije preuzeo pošiljku”;
- da je adresa ovršenika iz prijedloga istovjetna adresi u Obrtnom registru i
- da je dostava obavljena putem oglasne ploče suda.

Sud i sam citira odredbu članka 8. st. 1. i 3. OZ-a iz koje nedvojbeno proizlazi da je javni bilježnik dostavu obavio u cijelosti u skladu sa Zakonom, međutim sud ide dalje i poziva se na odredbu članka 8. stavka 4. OZ-a koja propisuje mogućnost tzv. javnobilježničke dostave te izražava stav da je u konkretnom predmetu, a s obzirom na to da se radi o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, javni bilježnik trebao dostavu ovršeniku obaviti upravo na taj način, dakle i bez obzira na to što je ovršenik obrtnik i ovrha se odnosi na njegovu upisanu djelatnost, a sjedište obrta je upravo na adresi iz prijedloga.

Nadalje, sud zaključuje da je javni bilježnik trebao dostavu putem pošte ovršeniku pokušati u dva navrata, pa ako na taj način dostava ne uspije, na zahtjev ovrhovoditelja pokušati dostavu putem javnog bilježnika, a ako takvog zahtjeva ovrhovoditelja ne bi bilo, tek onda putem oglasne ploče suda. I nadalje, ovaj sud ukidanje klauzule pravomoćnosti i ovršnosti obrazlaže i time da je ovršenik dokazao da kada je dostava pokušana “nije bio kod kuće” pa da rješenje nije ni mogao primiti.

Protiv ovog rješenja ovrhovoditelj nije uložio pravni lijek pa nažalost ne postoji ni praksa višeg suda opće nadležnosti, za razliku od brojne prakse trgovačkih sudova u ovakvim slučajevima, a koja je potpuno drugačija, što proizlazi iz već spomenutih sudskih odluka.

Smatramo da, u opisanom predmetu, nikako nisu postojale pretpostavke za ukidanje klauzule pravomoćnosti i ovršnosti, i to iz razloga kako slijedi:

1. odredba stavka 3. članka 8. OZ-a poziva se isključivo na odredbu stavka 1. toga članka, što znači da se kod dostave fizičkim osobama koje obavljaju upisanu djelatnost (obrtnici, trgovci pojedinci, javni bilježnici, odvjetnici, liječnici), kad im se dostava obavlja u vezi s tom djelatnošću, postupa u potpunosti kao kod dostave pravnim osobama;

2. odredba stavka 4. istog članka ne predstavlja obvezu već samo mogući način dostave i samo na zahtjev ovrhovoditelja;

3. stavak 4. ovog članka “ uveden ” je Novelom iz 2008. godine, kojom se prije stupanja na snagu Novele ZPP-a pokušalo premostiti probleme u praksi,

posebno u vezi s dostavom fizičkim osobama, jer odredba članka 133.a)¹³ ZPP-a koja se odnosi na javnobilježničku dostavu, s obzirom na svoj sadržaj, nije bila primjenjiva na postupak ovrhe na temelju vjerodostojne isprave i

4. člankom 143.a) ZPP-a propisan je postupak dostave pravnim osobama kao i fizičkim osobama u vezi s obavljanjem njihove registrirane djelatnosti, te je stavkom 2. izričito propisano da se, ako je adresa sjedišta upisanog u upisnik ista kao i ona navedena u tužbi (dakle i u prijedlogu za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave), dostava neće pokušavati i drugi put na tu adresu, već će se obaviti stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda.

Tako je Novelom ZPP-a osnažena ranije usvojena praksa VTS-a u vezi s dostavom pravnim, i s njima u pogledu dostave izjednačenim, osobama.

PRIKAZ “FAZA” DOSTAVE PRAVNIM I U POGLEDU DOSTAVE S NJIMA IZJEDNAČENIM OSOBAMA¹⁴ (izostavljene su situacije uredne dostave u prvom pokušaju)

SLUČAJ A)

1. Dostava pokušana na adresu iz prijedloga. Pismeno vraćeno uz napomenu da je ovršenik obaviješten o primitku pismena, ali da ga nije preuzeo.

2. Provjeriti stanje upisa u sudskom registru putem elektroničkog medija (jer su javni bilježnici ovlašteni i izdavati takve izvzatke).

Moguće situacije:

Adresa iz prijedloga istovjetna adresi iz sudskog registra	Adresa iz prijedloga različita od adrese iz sudskog registra
3.) izvršiti dostavu putem oglasne ploče	3.) pokušati dostavu na adresu iz sudskog registra

¹³ Čl. 133. a) st. 1.: “Na zahtjev stranke koja izjavi da je spremna snositi troškove time izazvane, sud može **rješenjem** protiv kojeg nije dopuštena žalba odrediti da se dostava nekog pismena povjeri javnom bilježniku. U tom će slučaju **sud** pismeno koje treba dostaviti zajedno sa svojim rješenjem staviti u posebnu omotnicu koju će predati toj stranci.”

¹⁴ Isključivo prijedlog autora koji se temelji na propisima i saznanjima o sudskoj praksi.

4. Ako dostava na adresu iz sudskog registra ne uspije, dostavu obaviti putem oglasne ploče suda.

SLUČAJ B)

DOSTAVA FIZIČKOJ OSOBI KOJA OBAVLJA REGISTRIRANU (UPISANU)¹⁵ DJELATNOST S POSEBNIM OSVRTOM NA DOSTAVU OBRRTNIKU

1. Dostava pokušana na adresu iz prijedloga. Pismo vraćeno uz napomenu da je ovršenik obaviješten o primitku pismena, ali da ga nije preuzeo.

Moguće situacije:

Ovrhovoditelj je prije druge dostave, samoinicijativno dostavio javnom bilježniku izvod iz odgovarajućeg upisnika		Javni bilježnik ne raspolaže izvodom iz odgovarajućeg upisnika koji datira nakon neuspjele dostave
Adresa iz prijedloga istovjetna adresi iz upisnika	Adresa iz prijedloga različita od adrese iz upisnika	2. Pokušati još jednu dostavu na adresu iz prijedloga (to bi bila druga dostava po čl. 8. st. 4. a ne po čl. 252. d) st. 7. OZ-a (ova dostava se odnosi na fizičku osobu koja ne obavlja registriranu djelatnost) ¹⁶
2.) obaviti dostavu putem oglasne ploče	2.) pokušati dostavu na adresu iz upisnika	3) Ako ni dostava iz t. 2.) ne uspije o tome obavijestiti ovrhovoditelja koji može predložiti daljnje načine dostave
.....	3) ako dostava iz t. 2) ne uspije, dostavu obaviti putem oglasne ploče suda	4. dostavu pokušati na način predložen po ovrhovoditelju, a kao pretpostavka dostave putem oglasne ploče svakako je prilaganje izvoda iz odgovarajućeg registra za ovršenika.

Dostava obrtniku nije tako jednostavna kao dostava pravnoj osobi, iako su za njih propisana ista pravila.

Naime, status pravne osobe, te podatke o sjedištu i poslovnoj adresi pravne osobe možemo provjeriti uvidom u sudski registar putem elektroničkog medija i utvrđujemo upravo one podatke koje bismo dobili da nam sud u to vrijeme izdaje izvod iz sudskog registra.

Podaci obrtnog registra koji su dostupni na internetu još uvijek nisu službeni podaci. Istina, Pravilnik o obliku i načinu vođenja obrtnog registra (Narodne novine br. 58/2009.) od 22. svibnja 2009. godine stupio je na snagu 1. lipnja

¹⁵ ZPP koristi termin “registrirana djelatnost” (npr. čl. 149.) dok se u OZ-u koristi termin “upisana djelatnost” (npr. čl. 8.) i termin “registrirana djelatnost” (npr. čl. 252.d st. 7.)

¹⁶ Komparacija ova dva članka obavljena je u kontekstu obustave postupka.

2009. godine i u članku 24. st. 3. kao ovlaštenoga vanjskog korisnika podataka iz obrtnog registra navodi i javnog bilježnika, a sve prema uvjetima koje odredi Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, što još nije zaživjelo.

Povećan oprez kod postupanja prilikom dostave obrtniku, u tabelarnom prikazu predlaže se zato što prije dostave obrtniku putem oglasne ploče suda svakako treba pribaviti službeni izvadak iz obrtnog registra i provjeriti status obrta s obzirom na to da način dostave obrtniku ovisi upravo o tome je li u određenom trenutku neka osoba obrtnik ili ne.

Obrtnik odgovora za obveze obrta cjelokupnom svojom imovinom pa eventualna odjava obrta ili nedostatak imovine obrta nije od utjecaja na odgovornost obrtnika, ali je prestanak obrta odlučan za način dostave.

Člankom 1. stavak 5. Zakona o obrtu (Narodne novine br. 77/1993., 90/1996., 102/1998., 64/2001., 71/2001., 49/2003. - pročišćeni tekst i 68/2007.) propisano je kako slijedi:

“Pod trajnim obavljanjem obrta podrazumijevaju se i slučajevi kada se privremeno prestaje s radom, s namjerom ponovnog obavljanja obrta.”

Iz navedenog proizlaze sljedeći **modusi dostave ovisno o statusu obrta:**

AKTIVAN OBRT	- dostava po čl. 8. OZ-a
PRIVREMENO ODJAVLJEN OBRT	- dostava po čl. 8. OZ-a
OBRT TRAJNO PRESTAO S RADOM (ODJAVLJEN OBRT)	- dostava primjenom odredaba ZPP-a o osobnoj dostavi s kombi- nacijom odredaba OZ-a

U vezi s dostavom pravnoj odnosno fizičkoj osobi koja obavlja određenu upisanu (registriranu) djelatnost treba uputiti na odredbu članka 149. st. 1.) ZPP-a koja glasi: “Potvrdu o obavljenoj dostavi (dostavnicu) potpisuje primatelj, koji će na njoj napisati datum primitka. Ako se dostava obavlja državnom tijelu, pravnoj osobi ili fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost, primatelj je dužan uz potpis otisnuti pečat ili štambilj tog tijela odnosno osobe. Dostavljač je dužan naznačiti na dostavnici zašto prigodom dostave tom tijelu ili osobama pečat ili štambilj nije otisnut.”

Poseban problem je urednost dostave kada je na dostavnici dostavljač upisao naznaku da je pismeno uručio opunomoćeniku, što je kod pravnih osoba najčešći slučaj.

Praksa ide u dva smjera. Praksa trgovačkih sudova razvija se u tom smjeru da činjenica da se na dostavnici ne nalazi pečat odnosno štambilj primatelja

niti se na njoj nalazi naznaka dostavljača zašto pečat odnosno štambilj nije otisnut, sama za sebe ne utječe na valjanost dostave te nepotpuna dostavnica ne znači da je dostava nevaljana. (Zaključak Odjela za praćenje i proučavanje sudske prakse (Odjel evidencije) Radne skupine za ovršno i građansko pravo VTS-a). Citiramo obrazloženje navedenog stava:

“Odredbom članka 149. stavak 1. Zakona o parničnom postupku propisana je obveza primatelja da na potvrdu o obavljenoj dostavi (dostavnicu), ako se dostava obavlja državnom tijelu, pravnoj osobi ili fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost, uz potpis otisne pečat ili štambilj tog tijela odnosno osobe, te je dostavljač dužan naznačiti na dostavnici zašto prigodom dostave tom tijelu ili osobama pečat odnosno štambilj nije otisnut. Budući da se valjanost obavljene dostave prosuđuje prema ostalim odredbama tog Zakona koje propisuju način obavljanja dostave, u situaciji kad na dostavnici nedostaje pečat/štambilj, a stranka ukazuje na nevaljalost obavljene dostave, valjanost dostave se utvrđuje u svakom konkretnom slučaju pri čemu je na onome tko prigovara valjanosti dostave teret dokazivanja. U obrazloženju predlagatelja izmjene članka 149. stavak 1. Novelom 2003. godine navedeno je: ‘Predloženim izmjenama članka 149. trebalo se unaprijediti ispunjavanje dostavnice, odnosno postupanje u povodu obavljene dostave.’”

Neki općinski sudovi (npr. Općinski sud u Puli) dostavu u kojoj na dostavnici nije otisnut pečat pravne osobe smatraju neurednom.

Sama 3. rečenica stavka 1. članka 149. ZPP-a koja glasi: “Dostavljač je dužan naznačiti na dostavnici zašto prigodom dostave tom tijelu ili osobama pečat ili štambilj nije otisnut.” ukazuje na to da nije svaka dostava neuredna ako nije otisnut pečat pravne osobe. Smatramo da je samim navođenjem da je pismeno zaprimio opunomoćenik ili otiskivanjem pečata s naznakom “opunomoćenik” ostvarena pretpostavka uredne dostave iz citirane rečenice. To je, kao da je dostavljač rekao: “Pečat nije otisnut jer je pismeno zaprimio opunomoćenik”, dakle time je obrazložio zašto pečat nije otisnut.

2.) DOSTAVA FIZIČKOJ OSOBI KOJA NE OBAVLJA REGISTRIRANU (UPISANU) DJELATNOST

U kratkim crtama, OZ ne sadrži odredbe o dostavi fizičkoj osobi koja ne obavlja upisanu djelatnost. Ovdje se svakako misli i na fizičku osobu koja obavlja upisanu djelatnost kad joj se dostava ne obavlja u vezi s tom djelatnošću.

Članak 19. OZ-a kako je to već naglašeno, propisuje supsidijarnu primjenu ZPP-a.

Revolucionarna novina prema Noveli ZPP-a iz 2008. godine je uvođenje presumpcije uredne dostave dostavom putem oglasne ploče suda i za fizičke osobe. Ne postoje odredbe o tome koji bi to bio sud. Praksa je prihvatila zaključak izveden iz odredbe čl. 8. OZ-a i čl. 252.j) OZ-a pa zaključujemo da je to uvijek oglasna ploča općinskog suda čija se mjesna nadležnost određuje primjenom čl. 252.j.) OZ-a.

Ministar mora, prometa i infrastrukture, uz suglasnost ministra pravosuđa i državnog tajnika nadležnog za upravu, donio je **Pravilnik o izmjenama Pravilnika o općim uvjetima za obavljanje poštanskih usluga** (Narodne novine br. 37/2009. od 25. ožujka 2009.) koji je stupio na snagu osmog dana od dana objave, dakle 2. travnja 2009. godine.

Ovim izmjenama se u Pravilniku o općim uvjetima za obavljanje poštanskih usluga (Narodne novine br. 151/2004., 122/2005., 25/2008. i 142/2008.) značajno mijenjaju posebne odredbe o sudskim pismenima te pismenima po upravnom i poreznom postupku kada se uručuju putem davatelja poštanskih usluga.

Pismena na koja se ove odredbe odnose su:

- sudska pismena
- pismena u upravnom postupku
- pismena u poreznom postupku.

Pismena u **posebnim omotnicama** šalju:

- a. sudovi
- b. nadležna državna tijela
- c. pravne osobe s javnim ovlastima
- d. druge osobe ovlaštene na temelju posebnih zakona (ovdje spadaju javni bilježnici na temelju odredaba Zakona o javnom bilježništvu, Zakona o nasljeđivanju, Ovršnog zakona i Zakona o parničnom postupku).

Sastavni dio pismena je **dostavnica (povratnica)** koja je iste veličine i boje kao i omotnica, s tim da je uz rub perforirana. Pismena se predaju kao preporučene pošiljke s dostavnicom (povratnicom). Pismena na adresnoj strani, osim adrese primatelja, prema članku 40. Pravilnika moraju sadržavati i naziv posebnog postupka na koji se odnosi pismeno:

PARNIČNI POSTUPAK

PREKRŠAJNI POSTUPAK

KAZNENI POSTUPAK

UPRAVNI POSTUPAK ili

POREZNI POSTUPAK.

Davatelj poštanskih usluga obavezan je pošiljatelju izdati potvrdu o primitku pismena na način propisan odredbama Pravilnika.

Pravilnik izrijekom propisuje:

“Na prijama i uručenje pismena **primjenjuju se odredbe posebnih zakona** kojima su uređeni parnični, prekršajni, kazneni, upravni i porezni postupak.”

Tako je, konačno, napušteno posebno propisivanje prijama i uručenja pošiljaka u Pravilniku, za pismena za koja je to propisano zakonom.

Slijedom navedenoga javni bilježnici na adresnoj strani, osim adrese prima-telja, kao naziv posebnog postupka na koji se odnosi pismeno, stavljaju oznaku “**PARNIČNI POSTUPAK**”. Iako ta oznaka može kod neuke stranke koja je primatelj pismena izazvati određenu zabunu (pogotovo kod npr. dostave poziva za ostavinsku raspravu ili rješenja o nasljeđivanju), oznaka je pravilno izabra-na, imajući u vidu da je i po Zakonu o nasljeđivanju i po Ovršnom zakonu za dostavu supsidijarna norma Zakon o parničnom postupku.

I ovaj, naoko tehnički, detalj iz pravilnika pokazuje da treba ozbiljno raz-motriti da se sve odredbe o dostavi u parničnom, izvanparničnom i ovršnom postupku objedine u jednom propisu. Možda bi to bilo moguće i za prekršajni, kazneni, upravni i porezni postupak, jer su *ratio* i važnost osobne dostave u svim ovim postupcima jednaki.

Budući da odredbe o dostavi fizičkim osobama postoje dijelom u OZ-u (dvije neuspjele dostave pa obavijest ovrhovoditelju), a dijelom u ZPP-u (pretpostav-ke i postupak dostave putem oglasne ploče) dostava rješenja o ovrsi fizičkim osobama se obavlja se putem oglasne ploče suda nakon ukupno najmanje četiri pokušaja dostave (dva po OZ-u, te dva po ZPP-u nakon zahtjeva ovrhovoditelja i potvrde o prebivalištu koju ovrhovoditelj ishodi od MUP-a).

Dostava fizičkim osobama putem oglasne ploče suda moguća je samo ako te osobe imaju prijavljeno prebivalište ili boravište u Republici Hrvatskoj.

Što se tiče pribavljanja potvrde iz MUP-ove evidencije, koju prema sadašnjem slovu zakona pribavlja sam ovrhovoditelj, postupak bi se ubrzao kada bi javni bilježnik mogao uvidom u MUP-ovu evidenciju (po mogućnosti e-putem uz certificirani e-potpis), na zahtjev ovrhovoditelja ili *ex offio* pribaviti podatak o

prebivalištu ovršenika. Tako bi se izbjegla i dvojba o roku u kojem ovrhovoditelj mora zatražiti dalje radnje dostave da ne bi nastupila obustava postupka *ex lege* (za slučaj da nije uspio u roku od 15 dana pribaviti podatak od MUP-a).

Dosadašnja praksa ponovno je pokazala neujednačenost u primjeni propisa, pa su neki sudovi tražili da im javni bilježnik dostavi dokaz da su se stekle pretpostavke iz članka 143. ZPP-a za dostavu isticanjem rješenja na oglasnoj ploči suda. U tom je slučaju javni bilježnik dostavio sudu preslik dokaza o neuspješnim dostavama te potvrde iz MUP-ove evidencije o prebivalištu ovršenika.

Procjena suda o osnovanosti zahtjeva javnog bilježnika za dostavu pismena putem oglasne ploče suda ni jednim propisom nije predviđena kao procesna pretpostavka za takav način dostave.

Ovakvo postupanje suda može se poistovjetiti s (nesvjesnim) preuzimanjem odgovornosti suda za zakonitu dostavu, jer je malo vjerojatno da bi sud u slučaju npr. prijedloga za povrat u prijašnje stanje isti dozvolio ako je prije isticanja pismena na oglasnoj ploči provjerio jesu li su za to ispunjene zakonske pretpostavke.

Nažalost, do danas nije bilo medijskih informacija o tome da se dostava fizičkim osobama može uredno obaviti i putem oglasne ploče suda. U periodu od stupanja na snagu Novele ZPP-a 2008. godine pa do stupanja na snagu spomenutog Pravilnika o izmjenama Pravilnika o općim uvjetima za obavljanje poštanskih usluga, te do tiskanja obrazaca povratnica u skladu s izmijenjenim propisima, neki su javni bilježnici, s obzirom na to da poštanski službenici nisu bili educirani niti su započeli postupati po ZPP-u i ovršeniku, u zakonom propisanim slučajevima, ostavljati obavijest o tome da će se dostava obaviti putem oglasne ploče suda, prilikom dostave rješenja sudu radi isticanja na oglasnoj ploči, upućivali upozorenje ovršeniku na poštanskoj dopisnici ili dopisom (običnom pošiljkom bez preporuke). Neki to čine i danas. Na obavijesti se upisuje pored adrese ovršenika prema potvrdi iz MUP-ove evidencije te podatka o javnom bilježniku i broja ovr. upisnika i tekst: "Upozorenje ovršeniku: Rješenje o ovrsci pod gornjim brojem bit će Vam dostavljeno stavljanjem na oglasnu ploču Općinskog suda u XXXXXXXX, temeljem čl. 143. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine br. 84/2008)."

Ovo upozorenje nema procesni značaj da bi se uz njega vezala neka pravna posljedica, ali *de facto* daje mogućnost ovršeniku da sazna za sadržaj rješenja i na njega reagira ili ne reagira; ulaganjem pravnog lijeka, plaćanjem tražbine ili prepuštanjem da se ovrhovoditelj namiri na temelju rješenja nakon pravomoćnosti i ovršnosti.

Primjenom spomenutog pravilnika dostavljač prilikom dostave fizičkim osobama treba postupiti sukladno odredbama ZPP-a koje reguliraju dostavu a posebno primjenom odredaba članka 141., 142., 143. i 144. te u vezi sa sadržajem dostavnice čl. 149.

Izmjena članka 143. ZPP-a (dakle sama mogućnost presumpcije uredne dostave putem oglasne ploče), dovela je do toga da je “potražnja” za uslugom javnobilježničke dostave znatno manja. Ovrhovoditelji se odlučuju na ovu vrstu dostave samo ako procijene da će na taj način dostava uspjeti biti izvršena u kraćem vremenu nego što je potrebno da se ostvare pretpostavke za dostavu putem oglasne ploče suda.

Odredbama izmijenjenog članka 143. ZPP-a nisu derogirane odredbe članka 252. d) stavak 7.)¹⁷ Ovršnog zakona te javni bilježnik i dalje, nakon dvije neuspjele dostave ovršeniku, sve daljnje radnje dostave po spomenutom članku obavlja na pisani zahtjev ovrhovoditelja.

Da bismo razradili moguće korake dostave, svakako treba razmotriti odredbe ZPP-a koje tu materiju reguliraju.

Prvenstveno članak 142. koji glasi:

“(1) Fizičkoj osobi koja ne obavlja registriranu djelatnost te fizičkoj osobi koja obavlja registriranu djelatnost u sporovima koji se ne tiču te djelatnosti, tužba, **platni nalog** (rješenje o ovisi na temelju vjerodostojne isprave u sebi sadrži i platni nalog)¹⁸, presuda i rješenje protiv kojeg je dopuštena posebna žalba te pravni lijek, **dostavit će se osobno stranci ili njenom zakonskom zastupniku ili opunomoćeniku**. Ostala pismena dostavit će se osobno kad je to ovim Zakonom izričito predviđeno ili kad sud smatra da je zbog priloženih isprava u izvorniku ili zbog kojeg drugog razloga potrebna veća opreznost.

(2) Ako se osoba kojoj se pismeno mora osobno dostaviti ne zatekne tamo gdje se dostava prema podacima iz tužbe, odnosno spisa ima obaviti, dostavljač će se obavijestiti kad bi i na kojem mjestu mogao tu osobu zateći i ostaviti joj kod jedne od osoba navedenih u članku 141. st. 1., 2. ili 3. ovog Zakona pisanu obavijest da radi primanja pismena bude u određen dan i sat u svom

---

¹⁷ Čl. 252. d) st. 7. “Nakon dostave rješenja o ovisi na temelju vjerodostojne isprave ovrhovoditelju te dva bezuspješna pokušaja dostave rješenja na adresu ovršenika fizičke osobe koja ne obavlja registriranu djelatnost, javni bilježnik sve daljnje radnje dostave obavlja na pisani zahtjev ovrhovoditelja.”

¹⁸ Opaska autora

stanu odnosno na svom radnom mjestu. Ako i nakon toga dostavljač ne zatekne osobu kojoj se pismeno ima dostaviti, postupit će prema odredbama članka 141. ovog Zakona, na koji način je dostava obavljena.”¹⁹

Članak 141. ZPP-a glasi:

Ako se fizička osoba koja ne obavlja registriranu djelatnost te fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost u sporovima koji se ne tiču te djelatnosti ne zatekne u svom stanu, dostava se obavlja predajom pismena nekome od njezinih poslovno sposobnih članova kućanstva, koji je dužan primiti pismeno.

Ako se osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu i ako se ono ne može predati nekome od njezinih poslovno sposobnih članova domaćinstva, pismeno se može predati kućepazitelju ili susjedu, ako oni na to pristanu, na koji način je dostava obavljena.

Ako se dostava obavlja na radnom mjestu osobe kojoj se pismeno ima dostaviti, a ta se osoba tamo ne zatekne, dostava se može obaviti osobi koja na istom mjestu radi, ako ona pristane primiti pismeno.

Predaja pismena drugoj osobi nije dopuštena ako ona sudjeluje u parnici kao protivnik osobe kojoj se dostava ima obaviti.

Osobe kojima se prema odredbama prethodnih stavaka dostava obavi umjesto osobi kojoj se pismeno ima dostaviti, dužne su pismeno predati toj osobi.

Da bismo razmotrili što je dostavljač dužan učiniti da bi dostava bila uredna, i koliko javni bilježnik (odnosno sud u sudskim postupcima) treba duboko ulaziti u sam sadržaj dostavnice, svakako se ne može zanemariti činjenica da je dostavnica javna isprava i da sukladno odredbi članka 230. st. 1. ZPP-a dokazuje istinitost onoga što je u njoj navedeno a svakako valja podsjetiti i na sadržaj članka 149. ZPP-a koji glasi:

“Potvrdu o obavljenoj dostavi (dostavnica) potpisuje primatelj, koji će na njoj navesti datum primitka. Ako se dostava obavlja državnom tijelu, pravnoj osobi ili fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost, primatelj je dužan uz potpis otisnuti i pečat ili štambilj tog tijela odnosno osobe. Dostavljač je dužan naznačiti na dostavnici zašto prigodom dostave tom tijelu ili osobama pečat ili štambilj nije otisnut.

Ako je primalac nepismen ili nije u stanju potpisati se, dostavljač će ispisati njegovo ime i prezime i slovima dan primitka te staviti napomenu zašto primalac nije stavio svoj potpis.

---

¹⁹ Stavak 3. je kao nepotreban u kontekstu dostave fizičkim osobama izostavljen.

Ako primalac odbije da potpiše dostavnicu, dostavljač će se²⁰ zabilježiti na dostavnici i ispisati slovima dan predaje, i time se smatra da je dostava obavljena.

Ako je dostava obavljena prema odredbama članka 142. stavka 2. ovog zakona, na dostavnici će se pored potvrde o primitku pismena naznačiti da je prethodila pisana obavijest.

Kad je prema odredbama ovog zakona pismeno predano drugoj osobi, a ne onoj kojoj se pismeno imalo dostaviti, na dostavnici će dostavljač naznačiti odnos tih dviju osoba.

Ako dostavu ne obavlja državnom tijelu ili pravnoj osobi, dostavljač će od osobe kojoj pismeno predaje, a koju osobno ne poznaje, zatražiti da dokaže svoju istovjetnost.

Dostavljač će na dostavnici upisati ime i prezime osobe kojoj je pismeno predao te naznačiti da osobu kojoj je pismeno predao osobno poznaje, odnosno broj isprave na temelju koje je utvrdio njenu istovjetnost i tko ju je izdao.

Dostavljač koji nije javni bilježnik dužan je čitljivo označiti na dostavnici svoje ime i prezime i svojstvo, a zatim je osobno potpisati.

Ako je to potrebno, dostavljač će o dostavi sastaviti poseban zapisnik i priložiti ga uz dostavnicu.

Ako je na dostavnici netočno naznačen datum dostave, smatrat će se da je dostava obavljena onog dana kad je pismeno predano.

Ako je dostavnica nestala, dostava se može dokazati i na drugi način.”

Tekst Sudskim poslovníkom propisanog obrasca dostavnice glasi:

---

²⁰ Očita pogreška - umjesto “se” trebala je stajati riječ “to”.

"DOSTAVNICA

Potvrđujem da sam danas.....20..... godine
primio pismeno označeno na prednjoj strani.

Primatelj

Dostavljač

.....

.....

1. Budući da primatelj nije zatečen na mjestu gdje treba dostaviti otpravak ni nakon ostavljene pismene obavijesti da radi dostavljanja bude u određeno vrijeme u svom stanu odnosno na svom radnom mjestu, dostava je obavljena predajom otpravka punoljetnom članu domaćinstva primatelja²¹ - kućepazitelju - susjedu - ovlaštenoj osobi koja radi na istom mjestu s primateljem

2. Kad osoba kojoj je pismeno upućeno, odnosno poslovno sposobni član njezina kućanstva, odnosno ovlaštena osoba ili radnik državnog tijela, fizičke ili pravne osobe bez zakonitog razloga odbije primiti pismeno, dostavljač će to naznačiti na pismenu i vratiti ga sudu, a u stanu ili prostorijama gdje ta osoba radi, odnosno u sandučiću će ostaviti obavijest o pokušanoj dostavi s upozorenjem da će se dostava obaviti preko oglasne ploče suda.

.....

Dana.....20...god. u ..... sati.

(Ime i prezime te osobe)

Potpis dostavljača

.....

(Ako je primatelj nepismen ili nije u stanju potpisati se, dostavljač će ispisati njegovo ime i prezime i slovima dan primitka s napomenom zašto primatelj nije stavio svoj potpis.

Napomena dostavljača u slučaju neisporuke pismena:.....
.....

Napomena: Ako se obrada dostave obavlja računalom veličina omotnice s povratnicom za dostavu u vlastite ruke može biti drugih dimenzija koje su prilagođene automatskoj obradi podataka.

Obrazac 103. upotrebljava se za dostavu u predmetima na koje se primjenjuju pravila o dostavi prema ZPPu."

²¹ Prema ZPP-u trebalo bi biti "poslovno sposobnom članu"

Ako je dostavnica javna isprava, a je, znači da se njome dokazuje da je istinito ono što je u njoj navedeno.

Iz obrazloženja presude Županijskoga suda u Varaždinu posl. broj. GŽ-1569/05 od 20. listopada 2005. godine izdvajamo:

“Iz sadržaja žalbe proizlazi da tuženik prvostupanjsku presudu pobija jedino zbog tvrdnje da mu tužba i poziv za davanje odgovora na tužbu nisu uredno dostavljani, tj. da nije ispunjen uvjet za donošenje presude zbog ogluhe iz čl. 331.b) st. 1. t. 1. ZPP-a. Na tu okolnost tuženik, osim uvida u dostavnicu predlaže i njegovo saslušanje.

Prema odredbi članka 149. st. 1. ZPP-a dostavnica je potvrda o obavljenoj dostavi koju potpisuje primatelj, koji na njoj upisuje i datum primitka. Taj propis određuje na koji se način ispunjava dostavnica, ukoliko se pismeno predaje drugoj osobi, a ne osobi kojoj se pismeno ima dostaviti (čl. 149. st. 5. ZPP-a). Čl. 149. st. 8. ZPP-a određeno je da dostavljač, koji nije javni bilježnik svojim potpisom potvrđuje izvršenje dostave.

Predmetna dostavnica ima sve nužne sastojke koje određuje navedeni propis, time da je dostava izvršena putem plave dostavnice, predviđene za osobnu dostavu pismena (u smislu odredbe čl. 142. st. 1. u vezi čl. 284. st. 1 ZPP-a kao i čl. 206. st. 2. Sudskog poslovnika). Dakle, predmetna dostavnica ne predstavlja dokaz da tuženiku tužba radi davanja odgovora na tužbu u određenom roku nije osobno dostavljena dana navedenog na dostavnici, nego naprotiv dokazuje da je takva dostava uredno izvršena.”

Što sve “nalazimo” na dostavnicama i što možemo iščitati iz dostavnica?

Ako je na dostavnici upisan datum te na mjestu “Primatelj” stoji potpis, dostavnica dokazuje da je dostava izvršena upravo primatelju (bez obzira na to što se nama iz čitkog ili polučitkog potpisa možda čini da se potpisala osoba potpuno drugog imena i prezimena).

Ako je na mjestu “Ime i prezime te osobe” pod t. 1. upisano neko ime i prezime a nije zaokružena točka 1. ili potcrtan podatak o tome u kojem je odnosu ta osoba s primateljem, dostavnicom je dokazano da je dostavljač predao pismeno nekoj od osoba kojoj je pismeno po odredbama ZPP-a mogao predati (međutim ne možemo točno zaključiti kojoj od u t. 1. pobrojanih mogućih osoba).

Da bi se takva dostava smatrala urednom, potrebno je da iz dostavnice nedvojbeno proizlazi da se radi o drugom pokušaju dostave, a što najčešće proizlazi iz primjedbe ispod t. 2. u rubrici “Napomena dostavljača u slučaju

neisporuke” gdje se najčešće upisuje: “obaviješten (uz naznaku datuma)” ili “obaviješten za dan (uz naznaku sljedećeg dana).”

Praksa je pokazala da napomena na dostavnici “umro” baš uvijek ne dokazuje istinitost te činjenice jer su u nekim slučajevima kod drugog pokušaja dostave “umrle” osobe odjednom oživjele i preuzele pismeno. Smatramo da bi u svakom slučaju bilo korisno pokušati još jednu dostavu te nakon toga o dvije neuspjele dostave, u smislu odredbe članka 252.d) st. 7.), obavijestiti ovrhovoditelja koji će provjeriti je li navod istinit ili nije, te će se postupak smatrati obustavljenim ako ovrhovoditelj ne stavi prijedlog za daljnje postupanje.

U kontekstu primjene članka 149. st. 2. valja naglasiti da se dogodi u praksi da umjesto da dostavljač upiše ime i prezime primatelja koji je nepismen ili se nije u stanju potpisati, na mjestu za potpis otisne otisak prsta primatelja uz napomenu da je npr. primatelj nepismen. Smatramo da bi i ovakve dostavnice trebalo prihvaćati jer je čak učinjeno više od pripisanog i u ovom je slučaju, ako dođe do spora, moguće sa sigurnošću dokazati li je dostava izvršena primatelju ili nekom drugom.

Naznaka nepoznat ili odselio, nije problem kada je ovršenik prijavio novo prebivalište ili boravište, jer se dostava u konačnici može obaviti primjenom odredbe čl. 143. ZPP-a pa sve do presumpcije uredne dostave dostavom putem oglasne ploče suda.

Kod neobavljene dostave, napomenu na dostavnici, najčešće upravo u rubrici “Napomena dostavljača u slučaju neisporuke”, ali i na bilo kojem drugom dijelu dostavnice koja glasi: “obaviješten (uz naznaku datuma)” ili “obaviješten za dan (uz naznaku sljedećeg dana)” treba tumačiti kao da je dostavljač postupio upravo po čl. 142. st. 2. ZPP-a, dakle da je dva puta pokušao dostavu na adresu navedenu na pismenu, s time da se prethodno kod jedne od osoba navedenih u članku 141. st. 1., 2. i 3. interesirao kada bi i na kojem mjestu mogao zateći primatelja i da je jednoj od tih osoba ostavio obavijest da radi preuzimanja pismena bude u određeni dan i sat u svom stanu odnosno na svom radnom mjestu.

Dodatna napomena koju i nakon izmjena ZPP-a i “Poštanskog pravilnika” i dalje Pošta otiskuje na adresnoj strani pismena s naznakom npr. “Obaviješten, nije preuzeo” i sl. samo znači da je primatelj i povrh prethodno navedenih obavijesti još posebno obaviješten o prispijeću pošiljke te da mu je ostavljen dodatni rok od pet dana za preuzimanje pošiljke u pošti, što samo ide *in favorem* ovršenika jer mu je ostavljena još jedna, dakle treća, mogućnost za preuzimanje pošiljke.

Svako drugo ulaženje javnog bilježnika a posebno suda u sadržaj dostavnice i procjenu je li dostava uredna ili ne bilo bi protivno svrsi zbog koje je došlo do izmjena odredbi ZPP-a o dostavi. Naime, tom se izmjenom svakako nastojao uravnotežiti zahtjev da se stranci omogućí sudjelovanje u postupku (pogotovo ostvarivanje prava na ulaganje pravnog lijeka) sa zahtjevom da postupci ne dolaze “u slijepu ulicu” zbog praktično nemoguće dostave.

Dakle, svaki put kada sa strahom od pogreške po stoti puta okrećemo i ispitujemo dostavnicu, trebali bismo se podsjetiti:

- da je Hrvatska pošta pravna osoba koja u obavljanju javnog ovlaštenja koje joj je povjereno Zakonom izdaje javnu ispravu (dostavnicu);
- da dostavljači (poštanski službenici) nemaju prostora na dostavnici upisivati puno teksta te se, pored već otisnutog teksta, koriste uobičajenim kraticama (npr. obav. dana i sl.);
- da se primjenom čl. 230. st. 1. ZPP-a smatra istinitim ono što je u dostavnici navedeno;
- da za istinitost onoga što je u toj dostavnici navedeno i za postupanje u skladu s propisima koji reguliraju sadržaj i način izdavanja dostavnice (dakle prvenstveno ZPP-om u kontekstu ovrhe na temelju vjerodostojne isprave) odgovara Pošta;
- da svaki naš “strah” od pogrešne procjene dostave “košta” ovrhovoditelja daljnjeg vremena u kojem očekuje naplatu svoje tražbine i da pogoduje ovršeniku i
- da bi u slučaju da se pokaže da dostava (u dijelu koji obavlja Pošta) nije pokušana u skladu sa Zakonom te da je to rezultiralo dostavom putem oglasne ploče suda, trebalo “potegnuti” materijalnu odgovornost Hrvatske pošte a ne javnog bilježnika ili suda, a sve primjenom čl. 154. i dalje Zakona o obveznim odnosima.

Javni bilježnik, a ni sud, s obzirom na sadržaj dostavnice, ne može iz nje iščitati (sa sigurnošću utvrditi) kako je dostavljač postupao u drugim slučajevima, osim onih na dostavnici izričito navedenih (pod 1. i 2.) pa uvijek treba pretpostaviti da je Hrvatska pošta, u obavljanju javnih ovlasti koje su joj povjerenе zakonom, putem svog dostavljača, uslugu koju pruža i za koju naplaćuje poštarinu odradila u skladu s propisima koji obavljanje te usluge reguliraju, pa dakle i u skladu s odredbama ZPP-a.

Ako sudovi zauzmu “stroži” stav, sudeći po dostavnicama koje u praksi susrećemo, ni Novela ZPP-a nije ispunila svoju svrhu i dostava je još uvijek u slijepoj ulici, te će je trebati razriješiti radikalnijim odredbama ZPP-a o dostavi.

Naime, kako pravna osoba treba imati svoje sjedište, tako i fizička osoba treba imati uredno prijavljeno prebivalište ili boravište i treba biti u obavezi preuzimati pošiljke koje joj se upućuju, pod prijetnjom za nju negativnih posljedica. Kada bi se, ne ulazeći u broj potrebnih pokušaja dostave, zakonom točno propisalo da su ostvarene pretpostavke za dostavu putem oglasne ploče za svaku osobu za koju je pismeno vraćeno neuručeno s adrese koju ima prijavljenu kao svoju adresu u MUP-u uz naznaku da je ta osoba odselila ili da je na navedenoj adresi nepoznata, a posebno za one koje su o prispjeću pošiljke obaviještene ali ju nisu preuzele, a bez "miješanja" u to punoljetnih članova domaćinstva primatelja, a posebno ne susjeda, problem dostave fizičkim osobama bio bi riješen, brojni sudski postupci i postupci ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, pa i neki ostavinski postupci ne bi se bez potrebe odugovlačili. Ovakve radikalne promjene, kada bi do njih došlo, svakako bi trebale biti medijski popraćene.

Nažalost, u praksi već postoji bezizlazna situacija kada se radi o dostavi osobi koja je odselila ili je nepoznata, a nije prijavila novo boravište niti prebivalište jer dostavljač, koji je od npr. susjeda saznao da je osoba odselila, jednostavno ne može postupiti po čl. 141. st. 2. ZPP-a niti bi to imalo ikakvog smisla.

Da Hrvatska pošta mora odgovarati za nezakonit rad svojih djelatnika (dostavljača), stav je i VTS-a izražen u rješenju posl. broj Pž-5283/05 od 20. rujna 2005. godine iz kojeg izdvajamo:

"U žalbi u bitnome ističe da pobijano rješenje nije obrazloženo na valjani način, zatim da je sud pogrešno utvrdio da je dostava rješenja o ovrsi dva puta vraćena uz naznaku "obaviješten nije podigao pošiljku" te da na istima ne stoji da je primatelj obaviješten a da nije podigao pošiljku. Pored toga ističe da je dostava rješenja trebala biti izvršena sukladno čl. 142. ZPP, jer je riječ o rješenju protiv kojeg stranka ima pravo žalbe. Nadalje ističe da obavijest o prispjeću pošiljke nije ostavljena na adresi prebivališta vlasnika obrta u Z., te isto tako nije ostavljena niti u sjedištu obrta, a ovršenik je utvrdio da je dostavljač M.P. obavijest o prispjeću pošiljke ostavio u kasliću na nivou 2 I. c. (gdje se nalaze svi kaslići lokala u istom centru), ali ne u kasliću ovršenika, već u kasliću S. c. R., te predlaže da se sasluša dostavljač i vlasnica obrta te prodavačice M.O. i J.Č.

U pogledu navoda ovršenika da je jednom došlo do nepravilnog i nezakonitog rada dostavljača H.p. (iako je dostava rješenja o ovrsi za ovršenika vršena dva puta i oba puta se je dostava vratila s naznakom "obaviješten-nije preuzeo pošiljku"), isti bi mogli biti osnova za odgovornost H.P. zbog nepravilnog i nezakonitog rada njihovih djelatnika, a isto tako ovršenik može pokrenuti poseban postupak u kojem bi se utvrdilo da je oba puta došlo do nezakonitog

postupanja prilikom vršenja dostave te da nisu postojali uvjeti za dostavu rješenja putem oglasne ploče suda.”

Nema zapreke da se navedeno preslika i na situacije dostave fizičkim osobama koje ne obavljaju registriranu djelatnost.

PRIKAZ “FAZA” DOSTAVE FIZIČKIM OSOBAMA

A) PRIMJER

1.) Primatelj nije zatečen na adresi iz prijedloga. Dostavljač se kod poslovno sposobnog člana domaćinstva, kućepazitelja ili osobe koja sa strankom radi na istom radnom mjestu (ako se dostava obavlja na radnom mjestu) interesirao kada bi primatelja mogao zateći i kod te mu je osobe ostavio obavijest da u određeni dan i sat bude u svom stanu ili na radnom mjestu. (Dostavljač je to zabilježio na dostavnici kao “obavij. za dan ____” ili “obaviješten dana ____”).

2.) Prilikom drugog dolaska, primatelj nije zatečen na određenom mjestu i u određeno vrijeme. Moguće su dvije situacije:

A) Poslovno sposoban član domaćinstva, kućepazitelj ili osoba koja s primateljem radi preuzela je pismeno, što se smatra urednom dostavom.

B) Poslovno sposoban član domaćinstva, kućepazitelj ili osoba koja s primateljem radi odbio je preuzeti pismeno (ili je sam primatelj odbio primiti pismeno), a da se pri tome nije pozvao na neki od zakonskih razloga za odbijanje primitka pismena.

Dostavljač to treba naznačiti na pismenu i vratiti ga sudu (javnom bilježniku), a u stanu ili prostorijama gdje ta osoba radi, odnosno u sandučiću ostaviti obavijest o pokušanoj dostavi s upozorenjem da će se dostava obaviti preko oglasne ploče suda.

Smatramo da potvrdu da je dostavljač tako postupio nalazimo na samoj dostavnici, pod t. 2.) koju dostavljač treba zaokružiti, ali ako je i ne zaokruži a potpiše se, uz naznaku datuma ispod teksta te točke, valja uzeti da je tako i postupio.

B) PRIMJER (najčešći u praksi)

1. Javni bilježnik upućuje rješenje na adresu ovršenika iz prijedloga.

- Primatelj nije zatečen na adresi iz prijedloga. Dostavljač nije zatekao poslovno sposobnog člana domaćinstva, kućepazitelja niti osobu koja

- sa strankom radi na istom radnom mjestu. To je zabilježio na dostavnici kao “dostava pokušana dana” i ostavio je u sandučiću obavijest da će dostavu pokušati npr. sljedećeg dana.
- Sljedećeg dana također nije zatekao primatelja niti bilo koju drugu osobu kojoj bi pismeno mogao uručiti. Ponovno je ostavio obavijest u sandučiću o mogućem preuzimanju pismena u roku od daljnjih pet dana.
  - Primatelj nije preuzeo pismeno i pismeno je vraćeno javnom bilježniku uz konačnu napomenu “Obaviješten nije preuzeo pošiljku” i dvije napomene “obavij. dana ___”, “obaviješten dana ___”. (**Neuspjela I. dostava**).
2. Javni bilježnik ponovno upućuje pismeno na istu adresu, a da pri tom nije dužan voditi računa o proteku vremena između dvije dostave.
- Primatelj nije zatečen na adresi iz prijedloga. Dostavljač nije zatekao poslovno sposobnog člana domaćinstva, kućepazitelja niti osobu koja sa strankom radi na istom radnom mjestu. To je zabilježio na dostavnici kao “dostava pokušana dana” i ostavio je u sandučiću obavijest da će dostavu pokušati npr. sljedećeg dana.
  - Sljedećeg dana također nije zatekao primatelja niti bilo koju drugu osobu kojoj bi pismeno mogao uručiti. Ponovno je ostavio obavijest u sandučiću o mogućem preuzimanju pismena u roku od daljnjih pet dana.
  - Primatelj nije preuzeo pismeno i pismeno je vraćeno javnom bilježniku uz konačnu napomenu “Obaviješten nije preuzeo pošiljku” i dvije napomene “obavij. dana ___”, “obaviješten dana ___”. (**Neuspjela II. dostava**).
3. Primjenom odredbe članka 252. d) st. 8. (pod pretpostavkom uredne dostave rješenja ovrhovoditelju) javni bilježnik upućuje ovrhovoditelju obavijest o dva neuspjela pokušaja dostave ovršeniku.

PO PRIMITKU OBAVIJESTI JAVNOG BILJEŽNIKA OVRHOVODITELJ MOŽE

Ne poduzeti ništa	Predložiti javnobilježničku dostavu	Zatražiti od MUP-a podatke o prebivalištu ovršenika i zatražiti ponovnu dostavu na adresu iz MUP-a
Po proteku roka od 15 dana od dana primitka obavijesti javnog bilježnika smatra se da je postupak obustavljen.	Javnobilježnička dostava predviđena je čl. 8. st. 4. - 8. Ovršnog zakona a prilikom iste postupka se prema pravilima o osobnoj dostavi propisanim ZPP-om.	Ponovnu dostavu treba zatražiti unutar roka od 15 dana od dana primitka obavijesti javnog bilježnika o dvije uzastopne neuspjele dostave.

4. Ako je ovrhovoditelj u roku od 15 dana dostavio potvrdu MUP-a o prebivalištu ovršenika i predložio dalju dostavu, javni bilježnik ponovno upućuje rješenje ovršeniku na adresu iz prijedloga (ako je adresa iz prijedloga i ona iz potvrde ista) odnosno na adresu iz potvrde MUP-a ako se ista razlikuje od adrese iz prijedloga (III. dostava).

Dostava je ponovno neuspjela. Na dostavnici nalazimo dvije napomene “obavij. dana ___” (u pravilu s datumom dan za danom) i na adresnoj strani napomenu “Obaviješten nije preuzeo pošiljku”.

5. Ako je adresa iz prijedloga istovjetna adresi iz potvrde MUP-a a ovršenik nije prijavio adresu boravišta u RH, javni bilježnik pokušava IV. dostavu po proteku roka od petnaest dana odnosno ako adresa iz potvrde MUP-a nije istovjetna adresi iz prijedloga, a ovršenik nije prijavio boravište u nekom drugom mjestu u RH po proteku roka od 30 dana.

Dostava je ponovno neuspjela. Na dostavnici nalazimo dvije napomene “obavij. dana ___” (u pravilu s datumom dan za danom) i na adresnoj strani napomenu “Obaviješten nije preuzeo pošiljku”.

6. Dostava se obavlja putem oglasne ploče suda te se dostava smatra obavljenom osmog dana od dana stavljanja na oglasnu ploču suda.

Napominje se da, ako je fizička osoba prijavila boravište, onda svakako dostavu treba pokušati na adresu boravišta. Isto tako ako je dostavljač saznao za adresu na kojoj osoba boravi, iako to nije službeno prijavljena adresa, dostavu treba pokušati i na tu adresu.

I kada bi sudska praksa zauzela stav da napomena “obaviješten, nije podigao pošiljku” uz naznaku dva datuma o pokušaju dostave, ne pretpostavlja da je dostavljač poduzeo sve po čl. 141. i 142. ZPP-a, što mu je bila dužnost, čitav

sustav presumirane dostave bi se “urušio” i toliko hvaljene “revolucionarne” izmjene ZPP-a u pogledu dostave potpuno bi izgubile svoju svrhu.

U ovom kontekstu treba razmotriti i od kada počinje teći spomenuti rok od petnaest odnosno trideset dana koji mora proteći između dva pokušaja dostave.

Sudac Vrhovnoga suda Republike Hrvatske Đuro Sessa u svom radu “Dostava i Novela Zakona o parničnom postupku”, savjetovanje Narodnih novina d.d., Zagreb, 13. listopada 2008. godine obrazlaže cit. “Rok od trideset dana (dakle i od 15 dana)²² treba računati od dana kada je pokušana dostava strankama na adresu prijavljenog prebivališta tj. istekom roka od trideset dana od kada je sud sukladno članku 143. st. 1. pokušao dostavu na adresu registriranog prijavljenog prebivališta na evidencijama MUP-a.”

Dostava na adresu registriranog prebivališta se uopće neće pokušati ako iz MUP-ove potvrde proizlazi da je ovršenik prijavio boravište u Republici Hrvatskoj ili neki drugi način dostave pismena (čl. 143.a) ZPP-a).

Određivanje drugog mjesta ili načina na koji se dostava može obaviti

Člankom 143. a) ZPP-a propisano je da je svaka fizička osoba, neovisno o tome obavlja li ili ne obavlja registriranu djelatnost, ovlaštena zatražiti od policijske uprave nadležne prema mjestu njena prijavljena prebivališta ili boravišta da u svojim evidencijama o prebivalištu i o boravištu građana zabilježi njezinu izjavu da se dostave za nju u sudskim postupcima obavljaju na određenoj adresi ili određenim osobama na određenoj adresi u Republici Hrvatskoj.

Osoba kojoj se umjesto određenoj fizičkoj osobi može dostaviti pismeno može biti **javni bilježnik**, odvjetnik ili bilo koja druga poslovno sposobna fizička osoba, odnosno pravna osoba koja je registrirana za obavljanje djelatnosti primanja pismena za druge osobe. Takva pravna osoba može biti i pošta.

Fizička osoba koja određuje osobu kojoj se umjesto nje može obaviti dostava dužna je policijskoj upravi priložiti izjavu s ovjerenim potpisom osobe koja će biti ovlaštena primiti pismena da pristaje obavljati poslove preuzimanja pismena u sudskim postupcima za tu osobu, osim ako takvu izjavu daje javni bilježnik, odvjetnik ili pravna osoba koja je registrirana za obavljanje djelatnosti primanja pismena za druge osobe.

---

²² Opaska autora

Dostava osobi ovlaštenoj za preuzimanje pismena obavlja se po pravilima ZPP-a o dostavi onoj vrsti fizičkih ili pravnih osoba kojoj pripadaju. Dostava javnom bilježniku ili odvjetniku obavlja se po pravilima o dostavi fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost.

Ako osoba ovlaštena za primitak pismena odbije primiti pismo, dostava će se obaviti stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda.

Ova odredba postavlja nove dileme pred javnobilježničku službu.

Javni bilježnik je nepristrani povjerenik stranaka. Koja su prava i obveze javnog bilježnika ako prihvati za neku osobu primiti pismena? U kojoj formi ugovoriti ovaj posao?

U svakom bi slučaju o tome trebalo sačiniti zapisnik kojim bi se nedvojbeno utvrdilo da javni bilježnik samo prima pismo umjesto stranke te da mu stranka uvijek mora biti dostupna radi preuzimanja pismena, kao i posebno naznačiti da javni bilježnik nije dužan, a nije ni ovlašten, zastupati stranku niti poduzimati bilo kakvu radnju u vezi sa zaprimljenim pismenom, a također se i osigurati od preuzimanja bilo kakve odgovornosti ako stranci ne bude moguće uručiti preuzeto pismo.

Ovaj posao javni bi bilježnik, s obzirom na to da je javnobilježnička služba naplatna služba, trebao naplatiti. Postavlja se pitanje pod koje odredbe Tarife javnobilježničkih pristojbi i Privremene javnobilježničke tarife podvesti ovu uslugu.

U Narodnim novinama broj 55 od 8. svibnja 2009. objavljen je **Pravilnik o načinu zaprimanja izjave o adresi radi dostave u sudskim postupcima** koji je na temelju članka 143.a stavka 6. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine br: 53/1991., 91/1992., 112/1999., 88/2001., 117/2003., 88/2005., 2/2007., 84/2008. i 96/2008.) donio ministar unutarnjih poslova. Pravilnik je stupio na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama, odnosno 16. svibnja 2009.

Ovim Pravilnikom propisuje se postupak zaprimanja izjave od fizičke osobe o:

a) određenoj adresi na koju osoba želi da joj se obavlja dostava u sudskim postupcima ili

b) izjave o određenoj osobi na određenoj adresi kojoj želi da se obavlja dostava u sudskim postupcima.

Propisuju se i uvjeti i način davanja podataka iz Evidencije prebivališta i boravišta za osobe protiv kojih je pokrenut parnični postupak.

Prema Pravilniku svaka fizička osoba može zatražiti od policijske uprave ili postaje nadležne prema mjestu njenoga prijavljenog prebivališta ili boravišta

da u Evidenciji prebivališta i boravišta koja se vodi na informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova zabilježi njezinu izjavu o adresi na koju želi da joj se obavlja dostava u sudskim postupcima, odnosno da u istom informacijskom sustavu zabilježi njezinu izjavu o određenoj osobi na određenoj adresi kojoj želi da se za nju obavlja dostava u sudskim postupcima.

Uz izjavu o određenoj osobi na određenoj adresi kojoj želi da se za nju obavlja dostava u sudskim postupcima, potrebno je priložiti i **izjavu s ovjerenim potpisom** osobe kojoj želi da se obavlja dostava, kojom ta osoba daje pristanak za preuzimanje pismena u sudskim postupcima za osobu koja je bilješku zatražila ili ta osoba mora izjavu o pristanku za preuzimanje pismena potpisati pred službenikom u nadležnoj policijskoj upravi ili postaji u kojoj je bilješka zatražena. Ovom je odredbom Pravilnika osim ovjere potpisa na izjavi dana i mogućnost da se izjava potpiše pred službenikom u nadležnoj policijskoj upravi ili postaji, a te mogućnosti **nema u čl. 143.a) ZPP-a**. Nije teško zamisliti da bi to moglo nepotrebno dovesti do novih problema i različitih tumačenja ako se kasnije u sporu utvrđuje valjanost dostave (npr. je li ovjera potpisa samo javna ovjera ili to može biti i potpis pred policijskim službenikom i na koji način to on ovjerava potpis te je li činjenica da je potpisao pred službenikom uopće ovjera potpisa itd...).

Iznimno se potpis na izjavi o suglasnosti ne mora ovjeravati ako je osoba koja će preuzimati pismena u sudskim postupcima za drugu osobu odvjetnik, javni bilježnik ili pravna osoba koja je registrirana za obavljanje djelatnosti primanja pismena za druge osobe.

Izjava o pristanku za preuzimanje pismena u sudskim postupcima za drugu osobu daje na također na obrascu koji je tiskan uz ovaj Pravilnik i njegov je sastavni dio.

Podatke o prebivalištu i boravištu određene osobe te o bilješkama o adresi ili osobi na određenoj adresi na kojoj će se pojedinoj osobi dostavljati pismena u sudskim postupcima Ministarstvo unutarnjih poslova daje na pisani zahtjev nadležnog suda ili druge osobe koja dokaže postojanje pravnog interesa za dostavu tih podataka.

Postojanje pravnog interesa stranka dokazuje prilaganjem akta nadležnog suda iz kojeg je vidljivo da su joj traženi podaci potrebni u parničnom postupku koji se provodi pred tim sudom.

Dostava vojnim osobama, pripadnicima redarstvene službe i djelatnicima morskog, riječnog i zračnog prometa obavlja se putem njihovog zapovjedništva ili neposrednog zapovjednika (čl. 135. ZPP-a).

Dostava osobama lišenim slobode obavlja se putem uprave zatvora (čl. 137. ZPP-a);

Dostava odvjetniku kao opunomoćeniku obavlja se predajom njemu osobno ili osobi koja radi u odvjetničkom uredu (čl. 139. ZPP-a).

Kod dostave na radnom mjestu ovršenika, često se griješi te se upućuje dopis i dostavnica poslodavcu uz zamolbu da pismeno preda ovršeniku i po njemu uredno potpisanu dostavnicu vrati javnom bilježniku. Međutim, odredba članka 141. st. 3. ZPP-a ukazuje na potpuno suprotno. Naime, dostava se obavlja upisivanjem na poštansku omotnicu imena i prezimena ovršenika uz naznaku pravne osobe (ili obrta) i adresu mjesta zaposlenja, a dostavljač bi takvu pošiljku trebao najprije pokušao dostaviti ovršeniku osobno, pa tek onda nekoj osobi koja s ovršenikom radi, ako na to pristane. Uručenje pismena, prilikom prvog pokušaja dostave kadrovskoj službi (kako je to najčešće slučaj) nije uredna dostava.

Ako je ovrhovoditelj ili ovršenik Republika Hrvatska (bez obzira koje je ministarstvo u prijedlogu navedeno iza same oznake države Hrvatske kao stranke u postupku), dostava se, kako nas je o tome dopisom od 22. siječnja 2007. godine, posl. broj A-24/07 obavijestio glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske, gosp. Mladen Bajić, obavlja nadležnom općinskom državnim odvjetništvu na čijem je području sjedište javnog bilježnika, pri čemu se poziva na odredbu članka 15. st. 4. Zakona o državnom odvjetništvu (Narodne novine br. 51/2001.) i članka 252.j. Zakona o ovršnom postupku.

I konačno, kad govorimo o dostavi, treba se zapitati što u praksi znači odredba članka 149. stavak 11. ZPP-a koja glasi: "Ako je dostavnica nestala, dostava se može dokazivati i na drugi način."

Jedan od tih načina je svakako pokretanje tzv. "potražnog postupka" kod Hrvatske pošte, zbog "zalutalih" dostavnica. Umjesto dostavnice Pošta dostavlja ispunjen poseban obrazac na kojem stoji kada je stranka primila pismeno i po drugi put po stranci potpisanu novoispunjenu dostavnicu (naravno ako stranka istu pristane potpisati), a još češće, taj isti obrazac i napomenu da je stranka odbila po drugi put potpisati dostavnicu ili sam obrazac.

Mislimo da bi i to trebalo smatrati urednom dostavom te i ovaj poštanski obrazac (potvrda) javnom ispravom u smislu čl. 230. ZPP-a.

X. PRAVOMOĆNOST

Na zahtjev ovrhovoditelja javni će bilježnik, koji je donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, staviti na otpравak tog rješenja, ako protiv istog

u roku nije podnesen prigovor, potvrdu o pravomoćnosti i ovršnosti nakon čega ovrhovoditelj može provoditi ovrhu, jer se sukladno čl. 40. st. 3. OZ-a ovrha određena na temelju vjerodostojne isprave provodi tek nakon pravomoćnosti rješenja o ovrši.

Podsjetimo, rok za prigovor iznosi osam, a u mjeničnim i čekovnim stvarima tri dana pri čemu posebno treba voditi računa o tome da javni bilježnik može potvrditi pravomoćnost i ovršnost rješenja tek ako u roku od osam dana od dana isteka roka za prigovor ne primi prigovor.

Iznimno, potvrdu pravomoćnosti i ovršnosti javni bilježnik može izdati i kada je prigovor podnesen izvan roka ako sam ocijeni da prigovor **očito** nije pravodoban, te će nakon toga dostaviti predmet sudu radi donošenja odluke o odbacivanju nepravodobnog prigovora. Ova odredba stavlja veliku odgovornost pred javne bilježnike i javni bilježnici prije nego udovolje takvom zahtjevu ovrhovoditelja moraju dobro ocijeniti okolnosti zbog kojih taj prigovor očito nije pravodoban. Izdavanje potvrde pravomoćnosti i ovršnosti u ovakvim slučajevima ovisi o odluci javnog bilježnika pa prigovori ovrhovoditelja na postupanje javnog bilježnika kad odbije izdati traženu potvrdu nisu osnovani.

Kad je javni bilježnik spis već proslijedio sudu povodom prigovora (a koji je "očito nepravodoban prigovor"), ovrhovoditelj zahtjev za izdavanje potvrde pravomoćnosti i ovršnosti treba podnijeti sudu kod kojeg se spis nalazi (čl. 252.f) st. 6.).

Dopunjenim člankom 252.f) (novi stavci 5. i 6.) razriješena je dilema broja otpravaka rješenja o ovrši na temelju vjerodostojne isprave s potvrdom pravomoćnosti i ovršnosti koji se može izdati ovrhovoditelju. Na temelju ovih izmjena daje se zaključiti da bezuvjetno ovrhovoditelju pripada samo jedan takav otpravak, dok svaki daljnji može dobiti samo ako ga zatraži obrazloženim pisanim podneskom.

Naime, prije ove izmjene, u javnobilježničkoj praksi ovrhovoditelju se mogla izdati potvrda pravomoćnosti i ovršnosti samo na jednom otpravku rješenja. Na intervenciju Odvjetničke komore stav je izmijenjen 4. ožujka 2006. godine, a što je potvrdio i Upravni odbor HJK na način da je rečeno da se ovršeniku dostavlja jedan a ovrhovoditelju najviše dva otpravka. Na Okruglom stolu u Varaždinu u organizaciji Udruge hrvatskih sudaca - ogranak Varaždin zaključeno je da nema zapreke da se ovrhovoditelju uruči više primjeraka rješenja o ovrši na temelju vjerodostojne isprave te da se na više primjeraka stavi potvrda pravomoćnosti i ovršnosti, a eventualne zloupotrebe da su predmet posebnih postupaka. Svi prednji stavovi su u suštini potvrđeni zadnjom novelom OZ-a,

jer je jedan otpravak koji se izdaje prilikom donošenja rješenja, a moguće je izdati i naknadne otpravke. Obveza pisanog i obrazloženog podneska ovrhovoditelja kojim on zahtijeva naknadni otpravak ima preventivni značaj upravo za slučaj da se dogodi zloupotreba, a također olakšava praćenje broja izdanih otpravaka.

Potvrdu ovakvog stava možemo pronaći u obrazloženju odluke VTS-a Pž-6000/07 u kojem stoji da ako je ovrhovoditelj htio da se ovrha **istovremeno** odredi i provodi na više predmeta ovrhe (npr. da se provede izvansudska i sudska ovrha), onda je takav prijedlog za ovrhu trebao podnijeti javnom bilježniku.

Ovakva rješidba odgovara i na dilemu koju je otvorio stavak 5. članka 252.f) u vezi s time koliko javni bilježnik treba ulaziti u opravdanost zahtjeva ovrhovoditelja za izdavanjem naknadnog otpravka i treba li uopće opravdanost procjenjivati. Naime, zakonom je propisano da će javni bilježnik na pisani obrazloženi zahtjev izdati ovrhovoditelju naknadni otpravak, a da nisu propisani nikakvi kriteriji za ocjenu opravdanosti niti obveza javnog bilježnika da tu opravdanost ocjenjuje. Pisani zahtjev poslužiti će u eventualnom postupku druge vrste ako bi ovrhovoditelj taj naknadni otpravak zloupotrijebio.

XI. OBUSTAVA POSTUPKA

Prema dosadašnjem zakonskom rješenju nije postojala mogućnost obustave postupka pred javnim bilježnikom ni pod kojim uvjetima. Izmjenama OZ-a iz 2008. godine u određenim situacijama nastupa obustava po samom zakonu, bez dostave spisa sudu i donošenja sudskog rješenja.

Iako to može čuditi, u praksi se pokazalo da ima ovrhovoditelja koji svojom neaktivnošću odugovlače postupak. Za očekivati bi bilo da onaj tko je svojim prijedlogom pokrenuo postupak i nakon podnošenja prijedloga poduzima potrebne radnje koje omogućuju da se, u njegovom interesu, ostvari cilj pokrenutog postupka. Posljednjom Novelom OZ-a ovrhovoditelja se nastoji disciplinirati:

1. uvođenjem dostave putem oglasne ploče u čekaonici javnobilježničkog ureda (za ovrhovoditelja kojemu dostava nije moguća na adresi iz prijedloga);
2. jasnim određenjem da nakon dostave rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ovrhovoditelju i dvije uzastopne neuspjele dostave ovršeniku fizičkoj osobi koja ne obavlja registriranu djelatnost, javni bilježnik sve daljnje radnje dostave obavlja na pisani zahtjev ovrhovoditelja i
3. određenjem da će se postupak smatrati obustavljenim ako ovrhovoditelj u roku od 15 dana od dana primitka obavijesti javnog bilježnika o dvije neuspjele dostave ovršeniku, od javnog bilježnika ne zahtijeva poduzimanje daljnjih

dostava. Naravno, javni bilježnik u obavijesti mora upozoriti ovrhovoditelja na navedene posljedice. Ova obavijest, ako dostava iste ne uspije, iz bilo kojeg razloga, dostavlja se putem oglasne ploče u javnobilježničkom uredu.

Novina je u Zakonu i ovlaštenje javnog bilježnika da **na zahtjev** ovrhovoditelja ili ovršenika izda **potvrdu da je postupak obustavljen**. Ova potvrda je po svojoj pravnoj naravi javna isprava, i to potvrda o činjenicama koju valja sastaviti sukladno odredbama Zakona o javnom bilježništvu. Obustava nastupa po sili zakona, a ova potvrda ima specifičnu deklaratornu i publicitetnu ulogu. Zakon ne propisuje obvezu javnog bilježnika da potvrdu dostavlja drugoj strani u postupku.

Usporedimo odredbe članka 252.d) st. 7.) i članka 8. stavak 4.) OZ-a.²³

Člankom 252.d) stavak 7.) propisano je da nakon dostave rješenja o ovrsti na temelju vjerodostojne isprave ovrhovoditelju te **dva bezuspješna pokušaja dostave** rješenja na adresu ovršenika fizičke osobe koja ne obavlja registriranu djelatnost, javni bilježnik sve daljnje dostave obavlja na pisani zahtjev ovrhovoditelja.

Člankom 8. stavak 4. OZ-a propisano je da u ovrsti na temelju vjerodostojne isprave, **nakon dvije neuspjele dostave putem pošte**, na zahtjev ovrhovoditelja dostavu ovršeniku može obaviti javni bilježnik koji odlučuje u postupku, odnosno drugi javni bilježnik ako dostavu treba obaviti izvan službenog područja javnog bilježnika koji odlučuje u postupku.

Odredba članka 252.d) stavak 7. OZ-a odnosi se isključivo na dostavu ovršenicama fizičkim osobama, a neaktivnost ovrhovoditelja za sobom povlači, kako je već navedeno, presumpciju obustave postupka (čl. 252. d) st. 8. OZ-a).

Odredba stavka 4. članka 8. OZ-a je općenita odredba koja se može osim na fizičke osobe primijeniti i na obrtnike i druge osobe koje obavljaju neku upisanu djelatnost kad im se dostava obavlja u vezi s tom djelatnošću. Javni bilježnik će procijeniti hoće li nakon dva neuspjela pokušaja dostave ovršeniku obrtniku o tome obavijestiti ovrhovoditelja kako bi ga potaknuo na daljnje predlaganje dostave, na dostavu izvotka iz obrtnog registra i sl. Kod dostave pravnim osobama, kako je već obrazloženo u kontekstu dostave, ovo nije potrebno jer je izvod iz sudskog registra dostupan na internetu sa službenim podacima. Neće biti potrebno ni kod dostave obrtnicima kada javni bilježnici budu u mogućnosti putem elektroničkog medija pribaviti službene podatke iz obrtnog registra.

---

²³ Članci su spomenuti u prikazu dostave obrtniku.

ZAKLJUČAK

Koliko je javnobilježnička ovrha doprinijela rasterećenju sudova pokazuju podaci koje prikuplja i obrađuje Hrvatska javnobilježnička komora a prema kojima su javni bilježnici u Republici Hrvatskoj u 2007. godini zaprimili i riješili 404 891 ovršnih predmeta radi ovrhe na temelju vjerodostojne isprave. Od navedenog broja u 19 655 predmeta uložen je prigovor (4,85%) i ti su predmeti dostavljeni nadležnim sudovima. U 2008. godini, broj zaprimljenih predmeta bio je 7% veći od broja predmeta u 2007. godini (431 129), a za prvih šest mjeseci 2009. godine zaprimljeno je 185 855 predmeta te uloženo 11 992 prigovora, što pokazuje da ovaj segment ovrha ima veliko društveno i gospodarsko značenje.

Sudovi su, iako u određenom broju predmeta provode ovrhu tamo gdje se ona ne može provesti kao izvansudska, rasterećeni postupka zaprimanja velikog broja prijedloga, izdavanja rješenja, a osobito mukotrpnog i dugotrajnog postupka dostave posebno fizičkim osobama i znatnih troškova u vezi s time, koji bi pali na teret proračuna Republike Hrvatske s obzirom na to da ih sudovi ne nadoknađuju od stranaka.

Praksa će pokazati može li se rasterećenje sudova postići u još nekom segmentu javnobilježničke ovrhe.

Summary

Jadranka Borčić *

NOTARIES PUBLIC AND DISTRAINT PROCEEDINGS

Article 102 of the Law on amendments to the Execution Act (Narodne novine /Official Gazette/ 88/05), regulates the participation of notaries public in the distraint proceedings on the basis of a valid certificate, which gives notaries public, apart from competence to participate in probate procedures, additional important competence, whose primary objective is to relieve the burden on courts and increase the cost effectiveness of these procedures.

This work considers the position and role of notaries public in the distraint proceedings on the basis of a reliable certificate, especially the relationship between the notary public

---

* Jadranka Borčić, LL. B., Notary Public, Trg Republike Hrvatske 1, Rijeka

and the court. Furthermore, it provides a practical overview of the distraint proceedings and covers the territorial jurisdictions of notaries public, the content of distraint proposals and the ruling on enforcement made on the basis of a reliable certificate, the parties in the procedure (with particular reference to a foreign branch office and a legal entity in bankruptcy), jurisdiction *ratione materiae* and territorial court jurisdiction, reliable certificates (with special reference to the bill of exchange as a reliable document), claims, costs of proceedings, cases and the enforcement instruments, the determining of legal validity and the issue of a certificate of legal validity and dismissal of a case.

Special attention is devoted to the omnipresent problem not only of notaries public but also of courts, the problem of delivering documents and a comparison of the provisions on delivery contained in the Execution Act and the Law on Contentious Proceedings commenting the possible “stages of delivery” by presenting problems in specific cases.

In addition to most of the above topics, some of the existing examples of case law were presented, problems are set out and solutions proposed for some of them.

I hope that as the new Execution Act is being enacted some of the problems that have remained unsolved after the 2008 Amendments will be identified and that during this process notaries public will be provided with additional competences which will help relieve the burden of courts, i.e. give them the possibility of taking decisions on the subsequent costs of proceedings, the possibility to decide on the dismissal of a case at the suggestion of the distrainor, etc.

Key words: notaries public, enforcement on the basis of a reliable document, document delivery

Zusammenfassung

Jadranka Borčić**

DIE NOTARE UND DAS ZWANGSVOLLSTRECKUNGSVERFAHREN

Durch das Gesetz über die Änderungen und Ergänzungen des Zwangsvollstreckungsgesetzes (Amtsblatt Narodne novine 88/05) wurde in § 102 die Teilnahme der öffentlichen Notare am Zwangsvollstreckungsverfahren aufgrund einer glaubwürdigen Urkunde geregelt, womit den Notaren neben ihrer Zuständigkeit im Nachlassverfahren eine weitere

---

** Jadranka Borčić, Dipl.-Jur., Notarin, Trg Republike Hrvatske 1, Rijeka

wesentliche Aufgabe zugewiesen wurde, in erster Linie um die Gerichte zu entlasten, aber auch um die Wirtschaftlichkeit und Effizienz dieser Verfahren zu verbessern.

In dieser Arbeit werden Position und Rolle des Notars im Zwangsvollstreckungsverfahren aufgrund einer glaubwürdigen Urkunde, insbesondere die Beziehung zwischen dem Notar und dem Gericht untersucht, eine praktische Darstellung des Zwangsvollstreckungsverfahrens selbst erfolgt durch die Behandlung der örtlichen Zuständigkeit des Notars, des Inhalts des Zwangsvollstreckungsantrags aufgrund einer glaubwürdigen Urkunde und des Zwangsvollstreckungsbescheids aufgrund einer glaubwürdigen Urkunde, der Verfahrensbeteiligten (mit besonderem Augenmerk auf der ausländischen Niederlassung und der juristischen Person in der Insolvenz), der sachlichen und örtlichen Zuständigkeit der Gerichte, der glaubwürdigen Urkunde (besonders wird der Wechsel als glaubwürdige Urkunde untersucht), der Forderung, der Verfahrenskosten, des Gegenstands und der Mittel der Zwangsvollstreckung, der Feststellung der Rechtskraft und der Bescheinigung der Rechtskraft und der Vollstreckbarkeit sowie der Einstellung des Verfahrens.

Dem allgegenwärtigen Problem nicht nur der Notare, sondern auch der Gerichte, nämlich der Zustellung der Schriftstücke, wird durch den Vergleich der Zustellungsvorschriften aus dem Zwangsvollstreckungsgesetz und aus der Zivilprozessordnung, durch die Erörterung möglicher "Zustellungsphasen" und die Darstellung von Problemen aus der Praxis besondere Aufmerksamkeit geschenkt.

Den meisten der genannten Themen wird die jeweilige verfügbare Rechtsprechung beigeordnet, Probleme werden aufgezeigt und einige mit einem Lösungsvorschlag versehen.

Ich bin überzeugt, dass mit der Verabschiedung des neuen Zwangsvollstreckungsgesetzes die nach der Novellierung von 2008 verbliebenen Probleme beseitigt werden können und die Notare im neuen Verfahren mit zusätzlichen Befugnissen ausgestattet werden, die die Gerichte noch weiter entlasten helfen, etwa mit der Möglichkeit nachträgliche Verfahrenskosten festzusetzen, auf Antrag des Vollstreckungsgläubigers über die Einstellung des Verfahrens zu entscheiden u.ä.

Schlüsselwörter: öffentliche Notare, Zwangsvollstreckung, Zwangsvollstreckung aufgrund einer glaubwürdigen Urkunde, Zustellung von Schriftstücken